

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑ ΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ ΙΗ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΙΩΑΝ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 | 1 ΜΑΪΟΥ 1970 | ΑΡΙΘ. 9

ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ ΠΑΤΕΡΩΝ

Κ Ε Ι Μ Ε Ν Ο Ν

ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Α'

XVIII. 1. Τί δὲ εἶπωμεν ἐπὶ τῷ μεμαρτυρημένῳ Δαυὶδ;
πρὸς ὃν εἶπεν ὁ Θεός· *Εὗρον ἄνδρα κατὰ τὴν καρδίαν
μου, Δαυὶδ τὸν τοῦ Ἰεσσαί, ἐν ἐλέει αἰωνίῳ ἔχρισσα αὐτόν.*
2. ἀλλὰ καὶ αὐτὸς λέγει πρὸς τὸν Θεόν· *Ἐλέησόν με,*
5 ὁ Θεός, *κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου, καὶ κατὰ τὸ πλῆθος*
τῶν οἰκτιρισμῶν σου ἐξάλειψον τὸ ἀνόμημά μου. 3.
ἐπὶ πλείον πλῆθός με ἀπὸ τῆς ἀνομίας μου καὶ ἀπὸ
τῆς ἁμαρτίας μου καθάρισόν με· ὅτι τὴν ἀνομίαν μου
ἐγὼ γινώσκω, καὶ ἡ ἁμαρτία μου ἐνώπιόν μου ἐστίν
10 *διὰ παντός.* 4. *σοὶ μόνῳ ἤμαρτον καὶ τὸ πονηρὸν ἐνώπιόν*
σου ἐποίησα, ὅπως ἂν δικαιωθῆς ἐν τοῖς λόγοις σου καὶ νι-
κήσης ἐν τῷ κρίνεσθαί σε. 5. *ἰδοὺ γὰρ ἐν ἀνομίαις συνελή-*
φθην, καὶ ἐν ἁμαρτίαις ἐκίσσησέν με ἡ μήτηρ μου. 6. *ἰδοὺ*
γὰρ ἀλήθειαν ἠγάπησας· τὰ ἄδηλα καὶ τὰ κρύφια τῆς σο-
15 *φίας σου ἐδήλωσάς μοι.* 7. *ῥαντιεῖς με ὕσσῳ, καὶ κα-*
θαρισθήσομαι· πλυνεῖς με, καὶ ὑπὲρ χιόνα λευκανθήσομαι.
8. *ἀκουτιεῖς με ἀγαλλίασιν καὶ εὐφροσύνην, ἀγαλλιάσονται*
ὁσῶτα τεταπεινωμένα. 9. *ἀπόστρεψον τὸ πρόσωπόν σου*

2 Ψαλμ. 88,21. Α' Σαμ. 13,14. Πρβλ. Πράξ. 13,22. 4. Ψαλμ. 50, 3-19.

1 εἶπωμεν I | 2 πρὸς ὃν ΑΙΣ(Κ): ἐφ' οὗ Κλήμ. Ἰαλεξ., propter quem
Δ | ὁ θεός: λ. I | 3 ἐλέει ΑΙΑ: ἐλαίω ΣΚ Κλήμ. Ἰαλεξ. | 7 ἐπί... στίχ.
3-17: λ. I | 11/12 νικήσεις Α | 15 σου ΛΚ (Ο'): λ. ΛΣ | 16 πλυνεῖς Α.

ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν μου, καὶ πάσας τὰς ἀνομίας μου ἐξάλει-
πον. 10. καρδίαν καθαρὰν κτίσον ἐν ἐμοί, ὁ Θεός, καὶ πνεῦμα
εὐθὲς ἐγκαίνισον ἐν τοῖς ἐγκάτοις μου. 11. μὴ ἀπορρίψης
με ἀπὸ τοῦ προσώπου σου, καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιόν σου μὴ
5 ἀντανέλης ἀπ' ἐμοῦ. 12. ἀπόδος μοι τὴν ἀγαλλίασιν τοῦ
σωτηρίου σου, καὶ πνεύματι ἡγεμονικῶ στήριξόν με. 13.
διδάξω ἀνόμους τὰς ὁδοὺς σου, καὶ ἀσεβεῖς ἐπιστρέψουσιν
ἐπὶ σέ. 14. ῥῦσαί με ἐξ αἱμάτων, ὁ Θεός, ὁ Θεὸς τῆς σωτη-
ρίας μου. 15. ἀγαλλιάσεται ἡ γλῶσσά μου τὴν δικαιοσύνην
10 σου, κύριε, τὸ στόμα μου ἀνοίξεις, καὶ τὰ χεῖλη μου ἀναγ-
γελεῖ τὴν αἴνεσίν σου. 16. ὅτι εἰ ἠθέλησας θυσίαν, ἔδωκα
ἄν' ὀλοκαντώματα οὐκ εὐδοκήσεις. 17. θυσία τῷ Θεῷ πνεῦ-
μα συντετριμμένον· καρδίαν συντετριμμένην καὶ τεταπει-
νωμένην ὁ Θεὸς οὐκ ἐξουθενώσει.

10 τὸ στόμα... τὰ χεῖλη ΑΚ: λ. ΔΣ (Ο').

ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ ΡΩΜΗΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ Α΄ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ

(Ἀπόδοσις εἰς ἀπλὴν νεοελληνικὴν γλῶσσαν).

XVIII. 1. Τί δὲ νὰ εἴπωμεν διὰ τὸν Δαυῖδ ποῦ τόσας μαρτυ-
ρίας ἔχει δώσει περὶ τῆς πίστεώς του; Πρὸς τὸν ὅποιον εἶπεν ὁ
Θεός: «Εὔρον ἄνδρα κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν μου, τὸν Δαυῖδ ποῦ κατὰ-
γεται ἀπὸ τὴν ῥίζαν (τὸ γένος) τοῦ Ἰεσσαί, ἔχρισα αὐτὸν (βασι-
λέα) μὲ τὴν αἰωνίαν Χάριν μου». 2. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς λέγει πρὸς
τὸν Θεόν: «Ἐλέησόν με, ὁ Θεός, κατὰ τὸ μέγα ἔλεός Σου, καὶ
κατὰ τὸ πλῆθος τῶν οἰκτιρμῶν σου ἐξάλειψε τὴν ἁμαρτίαν μου. 3.
Ἐπὶ πλέον πλυνέ με ἀπὸ τὴν ἀνομίαν μου καὶ ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν
μου καθάρισέ με· ἐπειδὴ ἀναγνωρίζω τὴν ἀνομίαν μου, καὶ ἡ ἁ-
μαρτία μου εἶναι ἐμπρὸς τοὺς ὀφθαλμοὺς μου διαρκῶς καὶ διὰ
πάντοτε. 4. Εἰς Σὲ καὶ μόνον ἠμάρτησα καὶ τὸ πονηρὸν τὸ ἔπρα-
ξα μπροστὰ στὰ μάτια Σου, ἀκριβῶς γιὰ νὰ δικαιωθῆς σύμφωνα
μὲ τοὺς λόγους ποῦ ἐλάλησες διὰ τῆς Ἀγίας Γραφῆς καὶ διὰ νὰ
νικήσης, ὅταν ὡς κριτὴς θ' ἀποδώσης σ' ἕνα ἕκαστον τὸ δίκαιον
(ἀνάλογα μὲ τὰ ἔργα του). 5. Νὰ λοιπὸν ὅτι οἱ γονεῖς μου μὲ συν-
έλαβον (μὲ ἐκυοφόρησαν), ἐνῶ ἦσαν μέσα στὶς ἀνομίες καὶ ἡ μη-

τέρα μου μ' ἐγέννησεν ἐνῶ εὕρισκετο μέσα σὲ ἁμαρτίες. 6. Νὰ λοιπὸν ὅτι ἠγάπησες τὴν ἀλήθειαν· τὰ ἄγνωστα καὶ τὰ μυστηριώδη τῆς σοφίας Σου μοῦ ἐφάνερωσες. 7. Θὰ μὲ ῥαντίσης μὲ ῥίγανη, καὶ θὰ καθαρισθῶ· θὰ μὲ πλύνῃς, καὶ θὰ γίνω λευκὸς περισσότερο κι' ἀπὸ τὸ χιόνι. 8. Θὰ μὲ κάνῃς ν' ἀκούσω τὴν ἀνέκφραστη χαρὰ καὶ εὐτυχία, θὰ χαροῦν δὲ καὶ τὰ κόκκαλα τοῦ σώματός μου ποὺ εἶναι ταπεινὰ (καὶ ἀνάξια λόγου). 9. Στρέψε μακρὰν τὸ πρόσωπόν Σου ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας μου, καὶ ἐξάλειψε (σβῦσε) ὅλας τὰς ἀνομίας μου. 10. Καρδίαν καθαρὰν χτίσε μέσα μου, Σὺ ὁ παντοδύναμος Θεός, καὶ πνεῦμα καθαρὸν καὶ ἀκέραιον (εἰλικρινές) ἐγκαινίασε μέσα εἰς τὰ κατάβαθα τῆς ψυχῆς μου. 11. Μὴ μὲ πετάξῃς μακρὰ ἀπὸ τὸ πρόσωπόν Σου, καὶ τὸ "Ἁγίον Σου Πνεῦμα μὴ μοῦ ἀφαιρέσῃς. 12. Δῶσέ μου καὶ πάλιν τὴν ἀνέκφραστη χαρὰ τῆς σωστικῆς Σου Χάριτος, καὶ στήριξέ με μὲ πνεῦμα ἠγεμονικὸ (ποὺ ξέρεи νὰ κυβερνᾷ καὶ νὰ μὲ καθοδηγῇ πάντοτε εἰς τὸ ἀγαθόν). 13. Ἐγὼ τότε θὰ διδάξω τοὺς ἁμαρτωλοὺς τοὺς νόμους καὶ τὰς ἐντολάς Σου (τοὺς δρόμους ποὺ εἶναι σύμφωνοι μὲ τὰς ἐντολάς Σου καὶ ποὺ πρέπει ν' ἀκολουθῇ κανεὶς διὰ νὰ σωθῇ). 14. Σῶσέ με ἀπὸ τοὺς φόνους (ἀπὸ τὰ αἵματα), Σὺ ὁ Θεὸς ὁ παντοδύναμος, ὁ ἀγαθὸς Θεὸς τῆς σωτηρίας μου. 15. Θὰ χαρῆ τὴν ἀνέκφραστη χαρὰ ἢ γλῶσσά μου ποὺ θὰ διδάσκη (θὰ κηρύττῃ) τὴν δικαιοσύνην Σου (τὴν ἀγαθὴν καὶ φιλόνητον). Κύριε, τὸ στόμα μου θ' ἀνοίξῃς (καὶ θὰ μὲ ἐμπνεύσῃς), ὥστε καὶ τὰ χεῖλη μου ν' ἀναγγείλουν (νὰ διακηρύξουν) τὴν δόξαν Σου (τὸν ἐγκωμιασμόν, τὸν ὕμνον καὶ τὸν ἔπαινόν Σου). 16. Διότι ἂν ἤθελες τὴν θυσίαν (τῶν ζώων ποὺ Σοῦ προσφέρουν συνήθως οἱ πιστοί), προθύμως θὰ Σοῦ τὴν ἔδιδα· ὅμως τὰ ὀλοκαυτώματα (τις ὀλοκληρωτικὰς θυσίας τῶν ζώων) δὲν τὰ ἐπιδοκιμάζεις (δὲν τὰ εὐνοεῖς, δὲν σὲ εὐχαριστοῦν). 17. Θυσία πνευματικὴ (ποὺ θέλει ὁ Θεός) διὰ τὸν Θεὸν εἶναι τὸ πνεῦμα τὸ ταπεινὸν (ἢ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου ποὺ μὲ τὴν συντριβὴ τῆς φανεράναι τὴν ταπεινώσιν τῆς)· ψυχὴν ποὺ μὲ συντριβὴν καὶ ταπεινώσιν δείχνει τὴν μετάνοιάν τῆς, ὁ Θεὸς δὲν θὰ ἐξουθενώσῃ (δὲν θὰ περιφρονησῇ οὔτε θὰ ἐξευτελίσῃ).

(Συνεχίζεται)

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Γ. ΜΠΙΟΝΗΣ
Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

ΕΠΙΚΑΙΡΑ

Αἱ ἱερατικαὶ κλήσεις.

Καθ' ἃ ἀναφέρει ὁ Τύπος, τὸ Βατικανὸν ἤρχισε λεπτομερῆ μελέτην τῆς κρίσεως τῶν ἱερατικῶν κλήσεων. Ἡ κατὰ τὴν τελευταίαν τριετίαν ἐλάττωσις αὐτῶν εἶναι ὄλως ἀνησυχητικὴ. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἱεροσπουδαστῶν ἐμειώθη κατὰ 20.000, ἐχειροτονήθησαν δὲ μόνον 693 ἱερεῖς, ἐνῶ ὁ ρωμαιοκαθολικὸς πληθυσμὸς τοῦ κόσμου ἠξήθη κατὰ 14 ἑκατομμύρια.

Μία ἀνάλογος κρίσις σημειοῦται καὶ εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν, ἃν καὶ ὄχι τόσον σοβαρὰ. Διὰ τοῦτο εἶναι ἀνάγκη καὶ ἡ ἰδικὴ μας Ἐκκλησία νὰ μελετήσῃ ἐγκαίρως τὸ πρόβλημα τῶν ἱερατικῶν κλήσεων, ὥστε νὰ προβῇ ἀκολούθως εἰς τὰ ἐνδεικνύμενα μέτρα πρὸς λύσιν του. Χωρὶς πικρὰς τὰς τάξεις τοῦ Κλήρου, δὲν ἤμποροῦμεν νὰ ἀντιμετωπίσωμεν ὡς Ἐκκλησία τὰ ποικίλα ἐμπόδια καὶ τὰς πολλὰς δυσκολίας, πού συναντᾷ ὁ χριστιανισμὸς εἰς τὸν σημερινὸν κόσμον.

«Σκληρὸν πρὸς κέντρα λακτίζειν...».

Ὁ κομμουνισμὸς, μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου, ἀντιλαμβάνεται ὀλονὲν σαφέστερον πόσον τοῦ εἶναι δύσκολον νὰ ἐκριζώσῃ τὴν θρησκείαν ἀπὸ τοὺς λαοὺς. Οὕτω, προσφάτως, μία ἑφημερὶς τῆς Βουδαπέστης διατυπώνει τὴν ἀνησυχίαν της διὰ τὸ γεγονός, ὅτι ὀλονὲν ἀυξάνει ὁ ἀριθμὸς τῶν νέων οἱ ὁποῖοι συνάπτουν ἐκκλησιαστικὸν γάμον καὶ βαπτίζουσι τὰ τέκνα των. Ἡ ἑφημερὶς παρατηρεῖ μὲ λύπην ὅτι οἱ νέοι δὲν ἐπηρεάζονται ἀπὸ τὴν ὕλιστικὴν πίστιν τοῦ καθεστώτος, ἀλλὰ συνεχίζουσι νὰ ἐλκύονται ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν, σημειῶναι δὲ ὅτι «αἱ κληρονομηθεῖσαι παραδόσεις ἀποθνήσκουσι βραδύτερον παρ' ὅσον ἀνεμένετο». Τὸ ὅτι δὲ τοῦτο συμβαίνει μὲ τοὺς νέους, εἰς τοὺς ὁποίους ὁ κομμουνισμὸς ἐπίστευεν ὅτι ἐπέδρα περισσότερον, εἶναι ἰδιαίτερος ἀπογοητευτικὸν διὰ τοὺς ἰθύνοντας αἰθέους. Ἀντιλαμβάνονται οὕτως ὅτι πράγματι εἶναι «σκληρὸν πρὸς κέντρα λακτίζειν» καὶ ὅτι ἡ θρησκεία δὲν ἤτῃται.

Ἐνα ἀξιέπαινον μέτρον.

Κατ' ἀπόφασιν τῆς Κυβερνήσεως, ἀπηγορεύθη κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς Τεσσαρακοστῆς καὶ μέχρι τοῦ Πάσχα πᾶσα χορευτικὴ ἢ ἐτέρα ψυχαγωγικὴ ἐκδήλωσις παρὰ τῶν δημοσίων ὑπηρε-

Η ΔΙΑΚΟΝΙΑ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΑΙ ΔΕΚΑ ΕΝΤΟΛΑΙ

Ἐντολή 10

«Οὐκ ἐπιθυμήσεις... ὅσα τῶ πλησίον σου ἐστίν».

Ἡ τελευταία αὕτη ἐντολή τοῦ Δεκαλόγου ἀπαγορεύει γενικῶς πᾶσαν κακὴν ἐπιθυμίαν.

«Θέλημα Θεοῦ» εἶναι «ὁ ἁγίασμός ἡμῶν» (Α΄ Θεοσ. δ' 3), ὁ πλήρης καὶ ριζικός. Ὅθεν ἐπιζητεῖται διὰ τῆς ἐντολῆς ταύτης, οὐ μόνον τὰ ἐξωτερικὰ ἡμῶν ἔργα καὶ οἱ λόγοι νὰ εἶναι καθαρὰ ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας, ἀλλὰ καὶ ἡ ρίζα, ἐξ ἧς βλαστάνει ἡ ἁμαρτία, νὰ ἐξυγιανθῇ. Εἶναι δὲ γνωστὸν ὅτι ρίζα τῆς ἐξωτερικῆς καὶ τῆς ἐν γένει ἁμαρτίας εἶναι ἡ ἐπιθυμία. «Ἡ ἐπιθυμία συλλαβόυσα τίκτει ἁμαρτίαν» (Ἰακ. α' 15).

Ὁ ἐσωτερικὸς μολυσμὸς τῆς ἁμαρτίας ἐγγίζει εἴτε τὴν διάνοιαν (λογισμοὶ κακοί), εἴτε τὴν καρδίαν (ἐπιθυμία καὶ συναισθήματα ἐφ' ἁμαρτα), εἴτε τὴν βούλησιν τοῦ ἀνθρώπου (κακαὶ διαθέσεις, ἐλατήρια, ἀποφάσεις).

Ὅθενδῆποτε καὶ ἂν προβάλλῃ ἡ ἐφάμαρτος ἐπιθυμία (ἐκ τῆς διανοίας — ἐκ τῆς καρδίας — ἢ ἐκ τῆς θελήσεως), εἰς τὸν ἄνθρωπον τοῦ Θεοῦ ἐπιβάλλεται, ἵνα ἐλέγχῃ σύντριψις τὰς ἐσωτερικὰς αὐτοῦ πτυχὰς ταύτας, καὶ ἀπέχῃ ἐξ ἴσου λογισμῶν, συναισθημάτων καὶ ἐπιθυμιῶν καὶ διαθέσεων ἀθεμίτων.

1. Προκειμένου περὶ τῆς συνηθεστάτης περιπτώσεως, καθ' ἣν οἱ ἐξομολογούμενοι ἀναφέρουν ὅτι «ἔχουν κακοὺς λογισμοὺς», παρίσταται ἀνάγκη νὰ γνωρίζῃ ὁ πνευματικὸς τὰ στάδια καὶ τὰς

σιῶν ἢ Ν.Π.Δ.Δ. Τὸ μέτρον εἶναι ἄξιον παντὸς ἐπαίνου. Δὲν πρόκειται ἀπλῶς διὰ τὰς σχετικὰς ἐκδηλώσεις αἱ ὁποῖαι προέρχονται ἀπὸ τὰς δημοσίας ὑπηρεσίας, ἀλλὰ γενικώτερον διὰ τὴν τάσιν νὰ θεωρῆται ἡ περίοδος αὕτη τῆς νηστείας καὶ τῆς μετανοίας ὡς συνέχεια τῶν Ἀπόκρεω. Ἡ ἀνακοινωθείσα ἀπαγόρευσις λοιπὸν θὰ συντελέσῃ ὥστε ὀλόκληρος ὁ λαὸς νὰ σκεφθῇ ὑγιῶς ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου καὶ ἔτσι ἡ κακὴ συνήθεια νὰ ἀποτελέσῃ παρελθόν. Εἰς τοῦτο θὰ συμβάλῃ βεβαίως καὶ τὸ σχετικὸν κήρυγμα τῆς Ἐκκλησίας, ἢ ὅποια εἶναι ἡ ἀμεσώτερον ἐνδιαφερομένη διὰ τὴν ἄρσιν τοῦ κακοῦ.

φάσεις ἐξελίξεως τοῦ εἶδους τούτου τῶν πειρασμῶν τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα ἀναλόγως καθοδηγῆ καὶ καθησυχάζῃ αὐτούς. Τὰ στάδια ταῦτα εἶναι:

α) Ἡ προσβολὴ τοῦ λογισμοῦ. Περί αὐτῆς ἐξεταστέον κυρίως ἔαν ἐξ ὑπαιτιότητος καὶ ἀπροσεξίας ἢ περιεργείας τινὸς προῆλθεν ὁ λογισμὸς ἢ ἔαν ὄλως ἀναιτίως καὶ ἀπροσδοκίτως παρουσιάσθῃ. Εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν θὰ ἐπιστηθῆ ἢ προσοχὴ πρὸς ἀποφυγὴν τῆς αἰτίας, ἐξ ἧς προῆλθεν ὁ λογισμὸς. Εἰς τὴν δευτέραν περίπτωσιν οὐδεμία εὐθύνη βαρύνει τὸν ἄνθρωπον, ἐφ' ὅσον θὰ ἀποδιώξῃ τὸν λογισμὸν τὸ ταχύτερον, ἄνευ χρονοτριβῆς. Ἐὰν δὲν ἀποδιωχθῆ ἀμέσως ὁ ἀναφανεὶς πονηρὸς λογισμὸς, ἀκολουθεῖ β' στάδιον:

β) Ἡ ζωηρὰ φαντασία. Κατ' αὐτὴν ἡ φαντασία ἐπιτελεῖ αὐτομάτως ταχεῖαν ἐπεξεργασίαν τοῦ ἀρχικοῦ λογισμοῦ καὶ διαζωγραφίζει τὰ συναφῆ πρὸς τὸν λογισμὸν ἑλκυστικὰ στοιχεῖα κατὰ τὸν δελεαστικώτερον τρόπον, ἵνα ἀποτελέσωσι ζωηρὰν εἰκόνα καὶ ἰσχυρὸν πειρασμόν.

Καὶ κατὰ τὸ στάδιον τοῦτο παραμένει ἀμέτοχος ἡ συνείδησις τοῦ ἀνθρώπου. Ὑπεκλάπη ὑπὸ τοῦ λογισμοῦ καὶ τῆς φαντασίας καὶ δὲν ἀφυπνίσθη ἀμέσως, ἵνα ἀντιδράσῃ δεόντως.

Εὐθύς ὡς ἀντιληφθῆ ἐν τῇ συνειδήσει αὐτοῦ τὸν ἐγκυμονοῦμενον ἠθικὸν κίνδυνον ὁ χριστιανός, καθίσταται ὑπεύθυνος ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης διὰ τὴν καταπολέμησιν αὐτοῦ.

Συνιστᾶται δὲ καταπολέμησις οὐχὶ κατὰ μέτωπον. Οὐχὶ δηλοῖοιεν συζητητικὴ ἀντίρρησις πρὸς τὸν λογισμὸν. Ἀλλὰ καταφρόνησις τούτου καὶ ὅσον τὸ δυνατὸν ἀδιαφορία πρὸς αὐτόν. Δέον νὰ τὸν ἀντιπαρέλθῃ τις ὡς ἀντιπαρέρχεται κυνάρια ὑλακτοῦντα, ἅτινα ἔαν τοῖς δώσῃ τις σημασίαν ἐνισχύουσι τὰ «γαυγίσματα», ἂν δὲ ἀδιαφόρως τὰ ἀντιπαρέλθῃ τις, ἡσυχάζουσι μετ' ὀλίγον.

Καὶ αὐτὴ ἡ διὰ τῆς προσευχῆς καταπολέμησις τῆς προσβολῆς τῶν πονηρῶν λογισμῶν συνιστᾶται νὰ μὴ ἐντοπιζῆ τὰ πρὸς τὸν Θεὸν αἰτήματα εἰς τὸ συγκεκριμένον θέμα τοῦ ἐκάστοτε πειρασμοῦ, ἀλλὰ νὰ ἐκζητῆ γενικώτερον τὴν θεῖαν συναντίληψιν κατὰ τῶν ἀοράτων ἔχθρῶν «τῶν θηρευόντων τὰς ψυχὰς ἡμῶν», ἵνα μὴ ἄλλως καὶ κατ' αὐτὴν τὴν ὥραν τῆς προσευχῆς ἡ διάνοια καὶ ἡ καρδιά παγιδευθῆ ὑπὸ τῶν πρὸς ἀπόκρουσιν μνημονευομένων λογισμῶν καὶ πειρασμῶν.

Ἄν μὴ πάντως ἀντιδράσῃ ἀμέσως ἡ ἀφυπνισθεῖσα συνείδησις, ἀκολουθεῖ τρίτον στάδιον, ἔνοχον πλέον.

γ) Ἡ ἐν ἡδονοῦς ἐνασχόλησις μετὰ τοῦ ἀντικειμένου τοῦ πειρασμοῦ (προσώπου ἢ πράγματος). Γίνεται ἤδη κάποια ἐσωτερικὴ πρόγευσις τῆς ἁμαρτίας. Ἐνηδύνεται τις ἐπὶ τῇ παρατεινομένη πονηρᾷ σκέψει καί, οὕτως εἰπεῖν, προαπολαμβάνει ἐν τῇ διανοίᾳ καὶ τῇ καρδίᾳ τὸ οἰονδήποτε ἁμαρτωλὸν πρᾶγμα.

Ἐν βῆμα ἀκόμη καὶ — ἂν μή, ἔστω κατὰ τὴν προκεχωρημένην ταύτην φάσιν, συνέλθῃ ὁ ἄνθρωπος καὶ ἀποκρούσῃ ἐντόνως τὸ πονηρὸν — ἡ ἁμαρτία ἀπετελέσθη πλήρως, εἰς τετάρτην φάσιν, ἣτις εἶναι

δ) Ἡ ἐσωτερικὴ συγκατάθεσις τῆς θελήσεως πρὸς διάπραξιν τῆς ἁμαρτίας. Ἡ συγκατάθεσις αὕτη εἶναι ἤδη πλήρης ἁμαρτία, καί, ὡς γράφει ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Νηστευτὴς «ἡ συγκατάθεσις ἀπαρχὴ τῶν ἐπιτιμιῶν». Ἄφ' ἧς συγκατετέθη ἡ θέλησις ἡμῶν πρὸς τι κακὸν καὶ ἐφάμαρτον, φέρομεν ἐνοχὴν ἐναντι τοῦ Θεοῦ, ἔστω καὶ ἂν δὲν ἐπραγματοποιήθῃ καὶ ἐξωτερικῶς (ἐμπράκτως) ἡ ἁμαρτία, διότι ἴσως δὲν συνέτρεξαν αἱ κατάλληλοι συνθήκαι.

Βεβαίως ὑπάρχει εἰσέτι καιρὸς νὰ προληφθῇ τὸ μεγαλύτερον (τ. ἔ. τὸ ἔμπρακτον) κακόν. Ἄλλὰ πάντοτε ἀσφαλέστερον εἶναι νὰ ἀντιδρᾷ τις ἐνωρίτερον, ἀμεσώτατα, πρὸς τὸ κακόν, πρὶν διέλθῃ τοῦτο τὰ ὡς ἄνω στάδια.

Σαφῶς πάλιν ὑποδεικνύει ὁ Νηστευτὴς τὴν ἔγκαιρον πάλιν πρὸς τὸν λογισμὸν, λέγων «ἡ πάλιν... στεφάνων ἀξία».

2. Ἐξ ἄλλου, καὶ ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς τὰς ἐπιθυμίας, ἐν Α' Ἰωβ' 16 διακρίνονται αὗται οὕτως: «ἡ ἐπιθυμία τῆς σαρκὸς — ἡ ἐπιθυμία τῶν ὀφθαλμῶν — καὶ ἡ ἀλαζονεία τοῦ βίου».

α) Ἐπιθυμία τῆς σαρκός. Ἐν στενῇ μὲν ἐννοίᾳ, ἧς καὶ εἰδικώτερον μνημονεύει ἡ ἐντολὴ («οὐκ ἐπιθυμίσεις τὴν γυναῖκα τοῦ πλησίον σου»), νοεῖται πᾶν σαρκικὸν ἁμάρτημα καὶ πάθος, περὶ ὧν προείπομεν ἐν τῇ ζ' ἐντολῇ.

Ἐν γενικωτέρᾳ δ' ἐννοίᾳ ὡς ἐπιθυμία τῆς σαρκός λογίζονται πάντα τὰ πρὸς ὑπέμετρον καὶ ἀθέμιτον τρυφήν καὶ μαλθακότητα ἐπιθυμούμενα, ἵνα ἡ διὰ τοῦ σώματος ἡδονὴ καὶ ἀπόλαυσις, ἡ διὰ τῶν αἰσθήσεων θηρευομένη, πληθύνεται ἀπλήστως. (Πρβλ. «ἀνέβη θάνατος διὰ τῶν θυρίδων» (Ἰερ. θ' 21).

Ἐπειδὴ δ' ὁ ὀφθαλμὸς ὑπὲρ τὰς ἄλλας αἰσθήσεις ἀποβαίνει τοιαύτη ἐπικίνδυνος θυρίς, ἀναφέρεται ὁ ἐντεῦθεν πειρασμὸς ὡς

β) Ἐπιθυμία τῶν ὀφθαλμῶν. Ἐπ' αὐτὴν νοεῖται ἐν πρώτοις ἡ περιέργεια, ἐξ ἧς ἄρχεται συνηθέστατα ἡ ἁμαρ-

ΠΟΡΕΙΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΝΑΣΤΑΣΙΝ*

«Πρόδρομος ὑπὲρ ἡμῶν εἰσηλθεν Ἰησοῦς» (Ἐβρ. στ', 20).

Ὁ θεόπνευστος συγγραφεὺς τῆς πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολῆς, ἀφοῦ ὠμίλησε γιὰ τὴν ἐλπίδα, «ἦν ὡς ἄγκυραν ἔχομεν τῆς ψυχῆς ἀσφαλῆ τε καὶ βεβαίαν καὶ εἰσερχομένην εἰς τὸ ἐσώτερον τοῦ καταπετάσματος» (Ἐβρ. στ', 19), προσθέτει χαρακτηριστικά, ὅτι εἰς τὰ οὐράνια αὐτὰ σκηνώματα καὶ ἅγια τῶν ἁγίων «πρόδρομος ὑπὲρ ἡμῶν εἰσηλθεν Ἰησοῦς» (Ἐβρ. στ', 20).

Ἀλήθεια! Ὁ Κύριος, ὅπως σημειώνει ὁ Ζιγαβηνός, «προέδραμε» στὸν οὐρανὸν, «ἵνα τοὺς ἐπομένους εἰσαγάγῃ». «Ἐπὲρ ἡμῶν εἰσηλθεν», «ἵνα καὶ ἡμεῖς εἰσέλθωμεν». Ἄλλωστε ὁ Ἰδιος μᾶς εἶχε πῆ: «Πορεύομαι ἐτοιμάσαι τόπον ὑμῖν».

* Ἀπόσπασμα λόγου εἰς τὴν Δ' Κυριακὴν τῶν Νηστειῶν.

τία (Πρβλ. Εὐὰν περὶ τοῦ ἀπηγορευμένου καρποῦ: «ὅτι ἄρεστον τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ ὠραῖόν ἐστι τοῦ κατανοῆσαι» (Γεν. γ' 6).

Ἀπὸ τῆς ἀπλῆς περιεργείας προχωρεῖ τις εἰς ἡδονικὴν τοιαύτην, οἰοεὶ ροφῶν διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τὴν ἡδονήν, ἀπὸ θεαμάτων κακῶν, προσώπων, σκηνῶν, εἰκόνων, ἀναγνωσμάτων κλπ.

Πλὴν δὲ τῆς περιεργείας, ἡ ἐπιθυμία τῶν ὀφθαλμῶν παρουσιάζεται καὶ ὡς ἀπληστος ἐπιθυμία ἀποκτήσεως πολλῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν (ἀπληστία — «μάτι ἀχόρταστο»).

Ἐγκυμονοῦν πᾶσαι αἱ τοιαῦται καταστάσεις πολλοὺς κινδύνους ἠθικῶν πτώσεων καὶ παντοίων παρεκτροπῶν. Διὸ πρέπει ν' ἀποφεύγωνται.

γ) Ἀλαζονεὶα τοῦ βίου εἶναι ἡ ἐπιθυμία καὶ ἡ διάθεσις πρὸς ἐγωϊστικὴν ἐν γένει προβολὴν τοῦ ἀνθρώπου. Συνήθεις μορφαὶ ταύτης: Ἀλαζονεὶα καὶ ὑπεροψία, φιλοδοξία καὶ κενοδοξία, οἷσις, μεγαλαυχία καὶ κομπορρημοσύνη, φιλαυτία καὶ ἰδιοτέλεια.

Πάντα ταῦτα φυγαδεύουσι τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ καὶ προδίδωσι ὑπάγονται εἰς τὰς ἀπαγορεύσεις τῆς Ι' ἐντολῆς.

«Ὁ Θεὸς ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δίδωσι χάριν» (Ἰακ. δ' 6. Α' Πέτρ. ε' 5).

(Τέλος)

† Ὁ Ζιχῶν καὶ Νευροκοπίου ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ

Ὁ Κύριος στήν πορεία αὐτὴ δὲν εἶναι μόνο δείκτης τῆς κατευθύνσεως, μὰ καὶ ζωντανὸ πρότυπο. Ὁ Χρυσόστομος λέγει χαρακτηριστικά: «Τὸν γὰρ πρόδρομον καὶ τοὺς ἐπομένους ἐν τῇ αὐτῇ χρῆ εἶναι ὁδῶ· καὶ τὸν μὲν ὀδεύειν, τοὺς δὲ ἐπικαταλαμβάνειν». Ὁ ἕνας προπορεύεται στὸν ἴδιο δρόμο κι' οἱ ἄλλοι, ἀκολουθώντας στὸν ἴδιο δρόμο, τὸν φθάνουν σὲ λίγο. Ὁ Κύριος λοιπὸν «εἰσηλθεν» στὰ οὐράνια σκηνώματα «ἡμῖν ὑπολιμπάνων ὑπογραμμόν, ἵνα ἐπακολουθήσωμεν τοῖς ἴχνεσιν αὐτοῦ» (Α' Πέτρ. β', 21). Ὁ Κύριος μᾶς ἄφησε «ὑπογραμμόν», δηλαδὴ ἕνα τύπο γραφῆς, γιὰ νὰ τὸν ἀντιγράψωμε σὰν μαθητὲς ὅσον τὸ δυνατὸ πιστότερα· μᾶς ἄφησε τέλειο ζωντανὸ πρότυπο καὶ παράδειγμα πρὸς μίμησι, γιὰ ν' ἀκολουθήσωμε πάνω στ' ἀχνάρια του.

Τὸ πρότυπο αὐτὸ ἀφ' ἑνὸς ἔχει οἰαφωτιστικὸ χαρακτήρα, γιὰτι μᾶς φωτίζει τὸ δρόμο καὶ μᾶς διαγράφει καθαρὰ τὴν πορεία, πού πρέπει ν' ἀκολουθήσωμε, ἀφ' ἑτέρου ἔλκει, παροτρύνει καὶ παρακινεῖ πρὸς τὴν πορεία αὐτῇ, γιὰτι μᾶς συναρπάζει μὲ τὴν πνευματικὴ του ἀκτινοβολία καὶ μᾶς ἀποκαλύπτει μυστικὲς ὁμορφίες στὰ πολλὰς φορὲς δύσβατα κι' ἀνηφορικὰ μονοπάτια τῆς «ἐν Χριστῷ» ζωῆς καὶ τρίτον ἔχει ἐνθαρρυντικὸ καὶ ἐνισχυτικὸ περιεχόμενον, γιὰτι διώχνει τοὺς δισταγμοὺς καὶ τὴ δειλία ἀπ' τὴ ψυχῇ, ἐμφυσᾷ σ' αὐτὴ ἐμπιστοσύνη, θάρρος καὶ βεβαιότητα γιὰ τὴν πνευματικὴ νίκη. Ὁ πιστὸς ἐπαναλαμβάνει ἔτσι μὲ τὸν Παῦλο «Πάντα ἰσχύω ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντί με Χριστῷ» (Φιλιπ. δ', 13), γιὰτι ἀκούει πάντοτε τὸν λόγο τοῦ Κυρίου: «Θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον» (Ἰωάν. ιστ', 33).

Ἡ πορεία στ' ἀχνάρια τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἡ πορεία τῆς νίκης, εἶναι ἡ πορεία, πού ὀδηγεῖ ἀπ' τὸ Σταυρὸ στήν Ἀνάστασι, εἶναι ἡ «μέθεξις» στὴ μυστικὴ ζωὴ τοῦ Χριστοῦ μέσα στὴ λειτουργικὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας, εἶναι τὸ νὰ πάρωμε μέρος στὸ θρίαμβο πού ἐπέτυχεν ὁ Κύριος ἐναντίον τοῦ διαβόλου καὶ τῶν ἀοράτων δυνάμεων τοῦ σκότους, εἶναι τὸ «Χριστῷ συνταφῆναι» καὶ «Χριστῷ συναναστῆναι», ὅπως θὰ ἔλεγεν ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος.

Ἡ ἀνάστασις μαζὺ μὲ τὸν Χριστὸ εἶναι πρῶτc-πρῶτα πορεία στὸν κόσμον αὐτὸ «ἐν καινότητι ζωῆς» (Ρωμ. στ', 4), ἀναμόρφωσις τῆς ρυπωθείσης εἰκόνας στὸ ἀρχαῖο πρωτόκτιστο κάλλος, ἐκκόλαψις τῶν ἐκλεκτῶν σπερμάτων τῆς ψυχῆς, ἀνάφλεξις καὶ ἐναρμόνισις ὄλων τῶν εὐγενῶν καὶ μυχιῶν πόθων καὶ συνένωσις σὲ μιὰ ὀργανικὴ ὀλόγητα καὶ ἱεραρχημένη τάξι. Ἐπειτα τὸ «Χριστῷ συναναστῆναι» εἶναι σωματικὴ ἀφθαρσία, μετασχηματισμὸς «τοῦ σώματος τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν εἰς τὸ γενέσθαι

αὐτὸ σύμμορφον τῷ σώματι τῆς δόξης αὐτοῦ» (Φιλιπ. γ', 21). «Δεῖ γὰρ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀθανασίαν» (Α' Κορ. ιε', 53). «Ἄν κανεῖς ρωτοῦσε τί εἶναι ἡ λύτρωσις, — λέγει ὁ Γκουαρντίνι — τί εἶναι τὸ νὰ ἔχῃς τὴ Λύτρωσι, τὸ νὰ εἶσαι λυτρωμένος, θὰ ἔπρεπε νὰ ἀπαντήσωμε: ὁ Ἄναστάς Κύριος. Στὸ πρόσωπό Του ὀλόκληρη ἡ Πλάσις ἀνυψώθηκε ὡς τὸν προαιώνιο Θεό. Καὶ τώρα ἔρχεται στὸν κόσμον ὡς ἡ ἀφθαρτὴ ἀρχή. Ἐνεργεῖ σὰν τὴ φλόγα, πού ἀνάβει τὴ φωτιά: σὰν τὴ θύρα, πού σὲ προσελκύει νὰ μπῆς μέσα: σὰν ζωντανὸς δρόμος, πού σὲ καλεῖ νὰ τὸν ἀκολουθήσῃς. Αὐτὸς ὁ Ἄναστάς πρέπει νὰ ἐλκύσῃ τὰ πάντα νὰ λάβουν μέρος στὴ μεταμόρφωσί Του καὶ στὴ δόξα Του». Εἰς τὸ δοξασμένο ἀναστημένο σῶμα τοῦ Κυρίου «συνανέστη νεοποιηθεῖσα καὶ ἀφθαρτισθεῖσα καὶ δοξασθεῖσα καὶ ἡ σωματικὴ φύσις τοῦ ἀνθρώπου καθόλου..., ὡς καὶ πᾶσα ἡ συστενάζουσα καὶ συνωδίνουσα μετὰ τοῦ πεσόντος ἀνθρώπου κτίσις... Πράγματι μετὰ τοῦ ἀναστάντος «πρωτοτόκου ἐκ νεκρῶν» ζωοποιηθὲν συνανέστη καὶ ἐδοξάσθη καὶ πᾶν μέλος τοῦ μυστικοῦ σώματός του καὶ γενικῶς συνανέστη δυνάμει καὶ ὀλόκληρος ἡ ἀνθρωπότης» (Ι. Καρμίρη, Σύνοψις τῆς δογμ. διδασκαλίας τῆς Ὁρθ. Καθολ. Ἐκκλησίας, σ. 68). Κατὰ τοὺς πασχαλίους ὕμνους τῆς Ἐκκλησίας μας, «ἐκ... θανάτου πρὸς ζωὴν καὶ ἐκ γῆς πρὸς οὐρανὸν Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμᾶς διεβίβασεν», «θανάτῳ θάνατον πατήσας» καὶ ἐνδύσας «διὰ πάθους τὸ θνητὸν ἀφθαρσίας εὐπρέπειαν». Πραγματικά: «νυνὶ δὲ Χριστὸς ἐγγήγερται ἐκ νεκρῶν: ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων ἐγένετο» (Α' Κορ. ιε', 20).

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν
Γενικὸς Διευθυντὴς τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ

Οἱ συνδρομηταὶ τῶν Περιοδικῶν «**ΕΚΚΛΗΣΙΑ**», «**ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ**» καὶ «**ΘΕΟΛΟΓΙΑ**» παρακαλοῦνται, ὅπως πᾶσαν ἀλλαγὴν διευθύνσεως τῶν γνωστοποιοῦν ἀμέσως εἰς τὰ Γραφεῖα τῶν ὡς εἴρηται Περιοδικῶν, Ἰωάννου Γενναδίου 14, Ἀθῆναι Τ. 140, δι' ἐπιστολῆς τῶν, σημειουμένης ἀπαραιτήτως τῆς παλαιᾶς διευθύνσεως, ἵνα καταστή δυνατὴ ἡ κανονικὴ ἀποστολὴ τῶν φύλλων.

ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΟΜΙΛΙΑΣ ΔΙΑ ΜΑΘΗΤΑΣ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Ο ΜΟΝΑΔΙΚΟΣ ΣΤΟΛΙΣΜΟΣ

Ὁ ἄνθρωπος ἔχει ἐντός του ἀνεπτυγμένην τὴν καλαισθησίαν.
Ἄγαπᾷ τὸ ὄμορφο, τὸ ὠραῖο.

Εὐχαριστεῖται βλέποντας:

ἓνα ὠραῖο ἄνθος,
μία ὠραία εἰκόνα,
ἓνα ὠραῖο κῆπο,
ἓνα ὠραῖο καρπό,
ἓνα ὠραῖο σπίτι,
ἓνα ὠραῖο τοπεῖο.

Μᾶς ἀρέσει ἡ ὀμορφιά δίπλα μας, γύρω μας, στὸν ἑαυτό μας.

Γι' αὐτὸ φροντίζομε νὰ εἴμεθα περιποιημένοι, καλοντυμένοι,
στολισμένοι.

Κι' ἂν τὸ ὠραῖο τὸ ἐπιζητῆ κάθε ἄνθρωπος, περισσότερο ὁ
νέος.

Γι' αὐτὸ περιποιεῖται τὸν ἑαυτό του, προσέχει τὴν τουαλέττα
του.

Τὸ λέγει ὁ σοφὸς Σολομών, ποὺ ντυνόταν μὲ τὰ πολυτιμότερα
καὶ πιὸ βαρύτεμα ἐνδύματα.

Θέλετε νὰ τὸ ἀκούσετε; Ἴδου:

«Κόσμος νεανίας σοφία». Στολισμὸς γιὰ τὸν νέο, ἡ σοφία.

Ποίαν σοφίαν ἐννοεῖ;

Τὴν φρόνησι, τὴν σύνεσι, τὴν ἀρετή.

Αὕτη εἶναι ἡ ὑψίστη σοφία. Αὕτη κάνει τοὺς πραγματικὰ σο-
φοὺς.

Γιατὶ μόνον τὰ γράμματα χωρὶς ἀρετὴ δὲν κάνουν σοφὸ τὸν ἄν-
θρωπο.

Ἡ ἀρετὴ εἶναι τὸ μοναδικὸ στολίδι:

Πλάτων: «Πᾶς ὅ τ' ἐπὶ γῆς καὶ ὑπὸ γῆν χρυσὸς ἀρετῆς οὐκ
ἀντάξιός».

Εὐριπίδης: «Οὐδὲν πολυτιμότερον ἀρετῆς, ζῆ καὶ μετὰ θά-
νατον».

Ἴσοκράτης: «Τὸ μὲν κάλλος ἢ χρόνος κατέστρεψεν ἢ νόσος
ἐμάρανε, μόνη ἢ ἀρετὴ δὲν γηράσκει· εἶναι ὑπερτέρα τοῦ πλοῦτου,
χρησιμωτέρα εὐγενοῦς καταγωγῆς».

Σολομών: «Πολυτιμότερα ἐστὶ λίθων πολυτελῶν».

Μ. Βασίλειος: «Πολυτιμότερα τοῦ πλοῦτου».

Χρυσόστομος: «Ἡ ἀρετὴ ἄγγελον τὸν ἄνθρωπον ποιεῖ».

*

Ἡ ἀρετὴ ἐξασφαλίζει:

1. Καλὸ ὄνομα.

Ποία ἡ ὠφέλεια ἂν ντύνεσαι πολυτελῶς κι' ἔχεις κακὸ ὄνομα;

Ποία ἡ ἀξία σου ἐὰν εἶσαι ἐπιστήμων καὶ σὲ συνοδεύει κακὴ
φήμη;

Τὸ καλὸ ὄνομα θὰ σὲ κάμη ἀξιαγάπητον, εὐπρόσδεκτον, πρα-
γματικὰ ὠραῖον.

2. Καλὴν σταδιοδρομίαν.

Τὸν ἐνάρετον ὅλοι προσέχουν,
ὅλοι ὑπολογίζουσι,
ὅλοι ἐκτιμοῦν,
ὅλοι βοηθοῦν,
ὅλοι σέβονται,
ὅλοι ἐμπιστεύονται.

3. Πραγματικὴν ἀνωτερότητα.

Δημιουργεῖ ψυχικὴν ὁμορφιά. Τοῦ καλλωπίζει τὸν χαρακτῆρα.
Τοῦ ὁμορφαίνει τὴν συμπεριφορά. Τοῦ στολίζει τὴν γλῶσσα.

4. Δημιουργεῖ τὰ μεγάλα ἀναστήματα.

Δίδει ἀξίαν στίς γνώσεις.

Ἀξιοποιεῖ τίς ἱκανότητες.

Ὁλοκληρώνει τὴν προσωπικότητα.

Παραδείγματα: Μεγάλοι ἐπιστήμονες, διανοηταί, ἐφευρέται,
ἦσαν ἐνάρετοι. Γι' αὐτὸ ἀνεδείχθησαν ἀληθινὰ σοφοί.

Ἄριστείδης ὁ δίκαιος, Πασκάλ, Παστέρ, Νεύτων.

Μεγάλοι Πατέρες: Βασίλειος, Χρυσόστομος, Γρηγόριος κλπ.

Χωρίς τὴν ἀρετὴν

Δόξα ἐφήμερος.

Καμμία ἀξία.

Κοινὴ περιφρόνησις: Ἰουλιανὸς παραβάτης, Ἀλκιβιάδης.

Δακτυλοδεικτούμενοι. Στιγματισμένοι ἀπὸ τὴν ἱστορία: Νέρων, Χίτλερ κλπ.

*

Νὰ λοιπὸν ὁ ὠραιότερος τρόπος στολισμοῦ: ἡ ἀπόκτησις τῆς ἀρετῆς.

Καὶ νὰ τὸ ὑψηλὸ ἰδανικὸ στόν ὅποιο πρέπει νὰ ἀποβλέπετε.

Νὰ ὁ στόχος τῶν ἐπιδιώξεών σας.

Νὰ ὁ εὐγενέστερος σκοπὸς τοῦ ἀνθρώπου.

Καὶ πρέπει νὰ γνωρίζετε, παιδιά μου, ὅτι τὴν πραγματικὴν ἀρετὴν θὰ τὴν ἀποκτήσετε κοντὰ στὸν Χριστὸν μας.

Μακράν του ἡ ἀρετὴ εἶναι οὐτοπία.

Κοντὰ εἰς τὸν Χριστὸν ἡ ἀρετὴ γίνεται κτῆμα, πραγματικότης.

*

Ὁ μυθικὸς ἥρωας Ἡρακλῆς βρέθηκε κάποτε στὸ σταυροδρόμι τῆς ζωῆς.

Δυὸ γυναῖκες παρουσιάσθησαν μπροστά του.

Ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ κακία.

Ἡ κακία τοῦ ὑπεσχέθη εὐκόλον βίον, χωρὶς κόπους.

Ἡ ἀρετὴ τοῦ ὑπέδειξε ἰδρωτὰ καὶ ἀγῶνες.

Ἡκολούθησε τὴν ἀρετὴν καὶ ἐμεγαλοῦργησε. Ἐγίνε ἡμίθεος. Σεῖς τί θὰ κάμετε;

Ἄρχμ. ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ ΚΑΡΟΥΣΟΣ

«Θείας κοινωνοί φύσεως».

Η ΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΜΕ ΤΟΝ ΘΕΟΝ

I. ΚΑΘΑΡΑ ΠΡΟΣΕΥΧΗ

Ἡ προσευχή ἀρχίζει μὲ τὶς αἰτήσεις. Ἰκέτης στέκεται ὁ ἄνθρωπος ἐμπρὸς στὸν Θεόν. Ἰκετήριος λέγεται αὐτὴ ἡ προσευχή. Ἀνήσυχη εἶναι, γεμάτη ἀπὸ μέριμνες καὶ φόβους. Ἐκφράζει πολ-
λὲς φορὲς τὴν ἀγωνία τοῦ ἀνθρώπου. Μ' ἓναν ἀνάγλυφο τρόπο φανερώνει τὶς περιπλανήσεις καὶ τοὺς καῦμους τοῦ ἀνθρώπου ποὺ κρατιέται ἀκόμα στὴ γῆ. Πάντως ἡ προσευχή αὐτὴ δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ μία προετοιμασία γιὰ τὴν ἀληθινή, τὴν «πνευμα-
τικὴ προσευχή». Ἡ ἰκετήριος προσευχή ἐκφράζει τὴν προσπάθεια, τὴν ἀναζήτησι τοῦ Θεοῦ. Ἀποτελεῖ μία βαθμιαία ἄνοδο πρὸς τὸν Θεό. Σιγὰ-σιγὰ ἡ ψυχὴ συγκεντρώνεται, περισυλλέγεται. Ἀφοσιώνεται στὸν Ἅγιο. Οἱ ἀγωνίες καὶ οἱ φόβοι μεταβάλλονται σὲ δέος. Οἱ ἀγωνιώδεις κραυγὲς τοῦ ἀνθρώπου σβύνουν. Οἱ ἰδιαίτερες αἰτήσεις ἐξαφανίζονται, ἀχρηστεύονται. Καὶ τοῦτο, διότι ὁ Θεὸς ἀπαντᾷ στὴν ἀνθρώπινη προσευχὴ μὲ τὴν πρόνοιάν Του. Αὐτὴ ἡ θεϊκὴ του πρόνοια ἐκδηλώνεται παντοῦ, περιβάλλει τὰ πάντα. Ὅταν ὁ ἄνθρωπος παύσῃ νὰ ἰκετεύῃ καὶ νὰ ζητᾷ ἀπὸ τὸν Θεό, τὸ κάνει διότι ἐμπιστεύεται πέρα γιὰ πέρα στὴν βουλή Του. Ἡ ὀλοκληρωτικὴ ἐμπιστοσύνη στὴ θεϊκὴ Πρόνοια, ἡ πλήρης ἐπανάπαυσις στὴν πατρικὴ φροντίδα τοῦ Θεοῦ, δημιουργεῖ μιὰ εὐλογημένη κατάστασι στὴν προσευχὴ. Τὴν κατάστασι τῆς ἀφοσιώσεως καὶ τῆς περισυλλογῆς ἐν τῷ Θεῷ. Ἡ κατάστασις αὐτὴ λέγεται «προσευχὴ καθαρὰ».

Ἡ γνησία αὐτὴ καὶ ἀνώτερη προσευχὴ ξεχωρίζει σὲ δύο βαθμοὺς. Στὸν πρῶτο βαθμὸ ἡ προσευχὴ εἶναι καθαρισμένη ἀπὸ κάθε σωματικὴ καὶ αἰσθητικὴ φαντασία καὶ γίνεται μὲ ἀπλᾶ καὶ καθαρὰ νοήματα. Στὸν δεῦτερο ὅμως βαθμὸ γίνεται δίχως νοήματα. Φθάνει στὸ ἀποκορύφωμά της. Ὁ ἀνθρώπινος νοῦς ξεπερνᾷ τὸν ἑαυτό του. Βρίσκει ἐκεῖνο τὸ θεϊκὸ κέντρο ποὺ τὸν ζωντανεύει καὶ φτιάχνει μέσα στὸν ἑαυτό του τὴν θεϊκὴ εἰκόνα.

Γιὰ νὰ ἐπιτευχθῇ αὐτό, χρειάζεται νὰ καθαρισθῇ ἀπὸ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιο ὁ ἄνθρωπος. Καὶ πρῶτα πρέπει ν' ἀποβάλλῃ ἀπὸ τὸν νοῦ καὶ τὴ συνείδησί του τὶς φαντασίες τῶν πραγμάτων καὶ τὰ νοή-

ματα. Είναι απαραίτητο ὁ νοῦς νὰ καθαρισθῆ ἀπὸ κάθε παράστασι καὶ ἰδία ἐξωτερική.

Μαζὶ μ' αὐτὴ τὴν κάθαρσι ὁ προσευχόμενος ἄνθρωπος πρέπει νὰ προχωρήσῃ καὶ στὴν κάθαρσι τῶν διαφόρων λογισμῶν. Αὐτοὶ χωρίζονται στοὺς ἀπλοῦς λογισμοὺς, τοὺς ἀπαθεῖς, στὶς ἀπλές κρίσεις τοῦ νοῦ καὶ στοὺς συνθέτους, τοὺς ἐμπαθεῖς, δηλ. σ' αὐτοὺς ποὺ ἀποτελοῦνται ἀπὸ πάθος καὶ νόημα. Οἱ ἐμπαθεῖς λογισμοὶ ταράζουν καὶ συσκοτίζουν τὴν ψυχὴ. Καταστρέφουν τὴν ὄρασι τοῦ νοῦ πρὸς τὴν πνευματικὴ θεωρία καὶ προσευχὴ. Ἄλλὰ κι' ἀπ' τοὺς ἀπλοῦς λογισμοὺς πρέπει νὰ καθαρισθῆ ὁ νοῦς. Ἔτσι θὰ φθάσῃ μὲ τὴν προσευχὴ ὁ ἄνθρωπος ὄχι μόνο στὸ ὑπ. ραισθητὸ ἀλλὰ καὶ στὸ ὑπερλογικόν.

Ἡ καθαρὰ προσευχὴ ἀποτελεῖ τὸ τέρμα τῆς πράξεως τοῦ ἀνθρώπου. Μέσα στῆ συνειδησί μας κανένα στοιχεῖο ξένο πρὸς τὴν προσευχὴ δὲν εἰσέρχεται. Ἡ θέλησίς μας εὐρίσκεται σταθερὰ προσανατολισμένη πρὸς τὴν θεία θέλησι, μὲ τὴν ὁποία παραμένει ἐνωμένη. Ἡ συνεργασία, ἡ συμφωνία τῶν δύο θελήσεων συνεχίζεται σ' ὅλες τὶς βαθμίδες τῆς ἀνόδου πρὸς τὸν Θεόν.

Ἄλλὰ σὲ κάποιον σημεῖο, ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἐγκαταλείψῃ τὴ φυσικὴ σφαῖρα, ὅπου τὸ πνεῦμα κινεῖται, κάθε κίνησις διακόπτεται. Ἡ προσευχὴ παύει. Ἐδῶ εἶναι ἡ τελείωσις, ἡ ὀλοκλήρωσις τῆς προσευχῆς. Εἶναι ἡ πνευματικὴ προσευχὴ, ἡ ἡ θεωρία.. «Μετά τὴν καθαρὰν προσευχήν, ἄλλη προσευχὴ οὐκ ἔστι. Καὶ πᾶσα ταύτης κίνησις, καὶ πάντα τὰ σχήματα ἕως ὧδε τὸν νοῦν ἀπάγουσι τῇ ἐξουσίᾳ τῆς αὐτεξουσιότητος. Διὰ τοῦτο ἀγὼν εἰ αὐτῇ. Μετὰ δὲ τοῦτον τὸν ὄρον, ἐκπληξίς ἔσται τότε, καὶ οὐχὶ προσευχὴ. Πέπανται τὰ τῆς προσευχῆς καὶ θεωρία τίς ἔστι, καὶ οὐχὶ προσευχὴν προσεύχεται ὁ νοῦς»¹⁴, λέγει ὁ ἅ γ. Ἰ σ α κ ὁ Σ ὕ ρ ο ς. [Μετά τὴν καθαρὰν προσευχὴν, δὲν ὑπάρχει ἄλλη προσευχὴ. Καὶ κάθε δικὴ τῆς κίνησις καὶ ὅλα τὰ σχήματα μέχρις ἐδῶ καθοδηγοῦν τὸν νοῦν μέσα στὴν ἐξουσία τῆς ἐλευθέρως θελήσεως. Δι' αὐτὸ ὑπάρχει ἀγώνας σ' αὐτὴ τὴν προσευχὴν. Μετὰ ὅμως ἀπὸ τὸ σημεῖον αὐτό, ἐκπληξίς θὰ ὑπάρχῃ τότε καὶ ὄχι προσευχὴ. Σταματοῦν τότε τὰ σχετικὰ μὲ τὴν προσευχὴν. Ὁ νοῦς δὲν προσεύχεται μὲ τὴν προσευχὴν. Τότε μία θεωρία, δηλ. μία διαρκῆς θεϊκὴ ὄρασις ὑπάρχει].

Αὐτὴ εἶναι ἡ τελεία εἰρήνη, ἡ ἡσυχία. «Ψυχικαὶ κινήσεις, συνεχίζει ὁ ἴδιος ἅγιος, εἰσὶ τῇ ἐνεργείᾳ, τοῦ Ἁγίου Πνεύματος κοινωνοῦσαι δι' ἀκριβοῦς ἀγνείας καὶ καθαρότητος... Ἡ φύσις μένει

14. Λόγος λβ'. Ἐκδ. Σπανοῦ σ. 135.

ἐκ τῆς ὅλης κινήσεως καὶ μνήμης τῶν ἐνθάδε ἀνερέργητος»¹⁵. [Ἐὰν ὑπάρχουν ψυχικὲς κινήσεις, ὑπάρχουν μὲ τὴν ἐνέργεια τοῦ Ἁγ. Πνεύματος καὶ ἐπικοινωνοῦν μὲ κάθε ἀγνότητα καὶ καθαρότητα... Ἡ φύσις ὁμως ἀπὸ τὴν ὅλη κίνησι καὶ ἐνθύμισι τῶν γηϊνῶν παραμένει ἀνερέργητος]. «Ὅταν τὸ πνεῦμα σιωπᾷ, ἔχομε κάτι ἀνώτερο ἀπὸ τὴν προσευχή. Αὐτὴ θὰ εἶναι ἡ κατάστασις τοῦ μέλλοντος αἰῶνος, ὅπου «οἱ ἅγιοι οὐ προσευχῆ προσεύχονται, ὅταν ὁ νοῦς αὐτῶν καταποθῆ ὑπὸ τοῦ Πνεύματος, ἀλλὰ μετὰ καταπλήξεως ἐναυλιζονται ἐν τῇ εὐφραϊνούσῃ δόξῃ, οὕτω καὶ ἐν ἡμῖν ἡνίκα ἀξιωθῆ ὁ νοῦς αἰσθάνεσθαι τῆς μελλούσης μακαριότητος, καὶ ἑαυτοῦ ἐπιλανθάνεσθαι καὶ πάντων τῶν ἐνθάδε, καὶ οὐκ ἔτι ἔξει κίνησιν ἐν τισιν»¹⁶. [Οἱ ἅγιοι στὸν μέλλοντα αἰῶνα δὲν προσεύχονται μὲ προσευχὴ ὅταν τὸν νοῦ τους τὸν καταπιῆ τὸ ἅγ. Πνεῦμα. Ἄλλὰ μὲ κατάπληξι ἐναυλιζονται μέσα στὴν εὐφραϊνουσα δόξα. Ἐτσι καὶ σὲ μᾶς. «Ὅταν ἀξιωθῆ ὁ νοῦς μας νὰ αἰσθάνεται τὴν μελλούσα μακαριότητα καὶ νὰ λησμονῆ τὸν ἑαυτό του καὶ ὅλα τὰ τοῦ κόσμου τούτου, δὲν θὰ ἔχη πιά καμμία κίνησι γιὰ κάποια ἀπ' αὐτά]. Παραθέτομε στὴν συνέχεια ἕνα ἀκόμη τμήμα ἀπὸ ἄλλο λόγο τοῦ ἁγ. Ἰσαὰκ τοῦ Σύρου, τὸ ὁποῖο μᾶς εἰσάγει περισσότερο στὴν ἔννοιαν τῆς ἀδιαλείπτου καὶ καθαρᾶς προσευχῆς. «Ὅταν ἀξιωθῆ τις τῆς διαμονῆς τῆς προσευχῆς. Ὅταν γὰρ φθάσῃ αὐτήν, πρὸς τὴν ἄκραν πασῶν τῶν ἀρετῶν ἔφθασε καὶ τοῦ λοιποῦ κατοικητήριον τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐγένετο. Εἰ γὰρ τις τὴν χάριν τοῦ Παρακλήτου ἀκριβῶς οὐκ ἐδέξατο, τὴν διαμονὴν ταύτης τῆς προσευχῆς τελειῶσαι ἐν ἀνέσει οὐ δύναται. Τὸ Πνεῦμα γὰρ φησὶ ὅταν κατοικήσῃ ἐν τινι τῶν ἀνθρώπων, οὐ παύεται ἐκ τῆς προσευχῆς. Αὐτὸ γὰρ τὸ Πνεῦμα αἰεὶ προσεύχεται. Ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ Πνεῦμα συναντιλαμβάνεται ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν. Τὸ γὰρ τι προσευξόμεθα καθ' ὃ δεῖ οὐκ οἶδαμεν, ἀλλ' αὐτὸ τὸ Πνεῦμα ὑπερεντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν στεναγμοῖς ἀλαλήτοις» (Ρωμ. η', κστ') Τότε, οὔτε ἐν τῷ καθεῦδειν αὐτόν, οὔτε ἐν ἐργηγόρσει ἢ προσευχῇ ἐκ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ κόπτεται. Ἄλλ' ἐὰν ἐσθίῃ, καὶ ἐὰν πίῃ, καὶ ἐὰν κοιμᾶται, καὶ ἐὰν τι πράττῃ, καὶ ὡς ἐν βαθεῖ ὑπνω αἰ εὐωδία καὶ οἱ ἀτμοὶ τῆς προσευχῆς ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἀναδιδονται ἄνευ κόπου. Καὶ χωρισμὸν τότε ἢ προσευχῇ οὐκ ἔχει, ἀλλὰ πάσας τὰς ὥρας αὐτοῦ, κἂν ἡσυχάσῃ ἔξωθεν αὐτοῦ ἢ τοιαύτη, ἀλλ' οὐδὲν πάλιν ἢ αὐτὴ λειτουργεῖ ἐν αὐτῷ κρυπτῶς. Τὴν σιγὴν γὰρ τῶν καθαρῶν, Προσευχὴν λέγει τις τῶν χριστοφόρων.

15. Ἐνθ. ἀνωτ. λόγος λε' σ. 347.

16. Ἐνθ. ἀνωτ. λόγος λβ' σ. 137.

Ἐπειδὴ οἱ λογισμοὶ αὐτῶν θεῖαι κινήσεις εἰσὶν· αἱ κινήσεις δὲ τῆς καθαρᾶς καρδίας καὶ διανοίας, φωναὶ πραεῖαι εἰσιν, ἐν αἷς κρυπτῶς τῷ κρυπτῷ ψάλλουσι¹⁷.

[Ὅταν καταξιοθῆ κάποιος νὰ διαμένη πάντα στὴν προσευχή, ὅταν φθάσῃ σ' αὐτὴν τὴν θέσι, τότε ἔφθασε πρὸς τὴν τελειότερη ἀπ' ὅλες τὶς ἀρετὲς καὶ ἔγινε πλέον κατοικητήριον τοῦ ἁγ. Πνεύματος. Διότι ἐὰν κανεὶς δὲν ἐδέχθη πλήρως τὴν χάρι τοῦ Παρακλήτου, δὲν μπορεῖ μέχρι τέλους καὶ ολοκληρωμένα μὲ ἄνεσιν νὰ διαμένη σ' αὐτὴν τὴν προσευχή. Τὸ ἴδιο τὸ ἁγ. Πνεῦμα λέγει: ὅταν κατοικήσῃ σὲ κάποιον ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, δὲν παύει ἀπὸ τοῦ νὰ προσεύχεται. Διότι αὐτὸ τὸ ἁγ. Πνεῦμα πάντα προσεύχεται. Ἐπίσης τὸ ἁγ. Πνεῦμα ἔρχεται βοηθὸς καὶ μὲ κατανόησι στίς ἀσθενεῖές μας. Τὸ τι θὰ προσευχηθοῦμε ὅπως ἀρμόζει δὲν γνωρίζουμε, ἀλλὰ αὐτὸ τὸ Πνεῦμα μὲ στεναγμοὺς ἀλαλήτους μεσιτεύει μὲ τὸ παραπάνω γιὰ μᾶς. Τότε σ' αὐτὸν ποὺ προσεύχεται ἢ προσευχὴ δὲν διακόπτεται ἀπὸ τὴ ψυχὴ του οὔτε ὅταν κοιμᾶται, οὔτε ὅταν εἶναι ξύπνιος. Ἄλλὰ κι' ἂν τρώγῃ, κι' ἂν πίνῃ, κι' ἂν κοιμᾶται, κι' ἂν κάμνῃ κάτι, κι' ἂν βρίσκεται σὲ βαθὺ ὕπνο, οἱ εὐωδίες καὶ οἱ ἀτμοὶ τῆς προσευχῆς ἀναδίδουν ἄρωμα καὶ κυκλοφοροῦν μέσα στὴν καρδιά του δίχως κόπο. Τότε δὲν χωρίζεται ἀπὸ τὴν προσευχή, ὅλες του τὶς ὥρες, ἔστω κι' ἂν ἐξωτερικὰ ἡσυχάζῃ καὶ δὲν προσεύχεται, ἢ προσευχὴ ἀκατάπαυστα λειτουργεῖ κρυφὰ μέσα του. Τὴν σιγὴ τῶν καθαρῶν ἀνθρώπων τὴν ὠνόμασε προσευχὴ κάποιος χριστοφόρος Πατήρ. Καὶ τοῦτο διότι οἱ λογισμοὶ τῶν ψυχῶν αὐτῶν εἶναι κινήσεις θεϊκές. Οἱ κινήσεις δὲ τῆς καθαρᾶς καρδιάς καὶ διανοίας πράξες φωνῆς εἶναι, μέσα στίς ὁποῖες κατὰ τρόπο μυστικὸ ψάλλουν εἰς τὸν κρυπτὸν Θεόν].

II. ΝΟΕΡΑ ΠΡΟΣΕΥΧΗ

Ἡ «ἐκπληξίς» αὐτῆ, ὁ «θαυμασμός», ἡ ἀγαλλίασις τοῦ πνεύματος ποὺ ἡσυχάζει ἐν τῇ προσευχῇ, μερικὲς φορὲς λέγεται «ἐκστασις». Ὁ ἄνθρωπος ἐξέρχεται ἀπὸ τὸν ἑαυτό του καὶ δὲν γνωρίζει ἂν βρίσκεται σ' αὐτὴ τὴ ζωὴ ἢ στὴν αἰώνιο. Δὲν ἀνήκει πλέον στὸν ἑαυτό του, ἀλλὰ στὸν Θεό. Δὲν κυβερνᾷ μόνος τὸν ἑαυτό του. Ὁδηγεῖται ἀπὸ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα.

Ἡ μυστικὴ ἐμπειρία, ἡ ὁποία εἶναι ἀχώριστος ἀπὸ τὸν δρόμο ποὺ ὀδηγεῖ στὴν ἔνωσι μὲ τὸν Θεό, δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ πραγματικότης παρὰ μόνον μέσα στὴν προσευχὴ καὶ διὰ τῆς προσευχῆς. Μὲ

17. Λόγος πε', σ. 346-47.

μιὰ εὐρύτερη ἔννοια, κάθε ἐμφάνισις τοῦ ἀνθρώπου ἐμπρὸς εἰς τὸ πρόσωπο τοῦ Θεοῦ εἶναι προσευχή. Πρέπει ὅμως ἡ ἐμφάνισις αὐτὴ νὰ γίνῃ μιὰ μόνιμος στάσις, πάντοτε συνειδητὴ. Ἡ προσευχὴ πρέπει νὰ γίνῃ συνεχῆς, ἀκατάπαυστη, ὅπως καὶ ἡ ἀναπνοή, ὅπως ὁ παλμὸς τῆς καρδιάς. «*Τοῦ Θεοῦ μᾶλλον μνημονευτέον ἢ ἀναπνευστέον*» (Γρηγ. ὁ Θεολόγος). Αὐτὸ ἀπαιτεῖ μιὰ εἰδικὴ τέχνη, μιὰ τέχνη προσευχῆς, μιὰ ὁλόκληρη πνευματικὴ ἐπιστήμη, στὴν ὁποία οἱ μοναχοὶ ἀφοσιώνονται ὁλοκληρωτικά. Ὁλόκληρη ἡ προσοχὴ πρέπει νὰ στραφῇ πρὸς τοὺς λόγους τῆς σύντομης προσευχῆς: «*Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, Υἱὲ τοῦ Θεοῦ, ἐλέησόν με τὸν ἁμαρτωλόν*». Ἡ προσευχὴ αὐτὴ πρέπει συνεχῶς νὰ ἐπαναλαμβάνεται. Σὲ κάθε ἀναπνοὴ νὰ λέγεται ξανά. Κατὰ κάποιον τρόπο νὰ γίνῃ ἡ δευτέρα φύσις στὸν μοναχό. Ἡ προσευχὴ αὐτὴ, χωρὶς νὰ μηχανοποιῇ τὴν ἐσωτερικὴ ζωή, χρησιμεύει ἀντίθετα στὸ νὰ τὴν ἀπελευθερώσῃ καὶ νὰ τὴν στρέφῃ πρὸς τὴν θεωρία. Ἔτσι ἀπομακρύνει συνεχῶς ἀπὸ τὴ περιοχὴ τῆς καρδιάς κάθε ἐπαφὴ ἁμαρτίας, κάθε σκέψις ἢ εἰκόνα ποὺ ἔρχεται ἀπ' ἔξω, κι' αὐτὸ μὲ τὴν δύναμι τοῦ παναγίου ὀνόματος τοῦ Ἰησοῦ. Ἡ ἄσκησις τῆς νοερᾶς αὐτῆς προσευχῆς συνίσταται κατ' οὐσίαν στὸν ἐναγκαλισμὸ τῆς ψυχῆς ὑπὸ τῆς θείας χάριτος. Ἡ θεϊκὴ εἰκόνα ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ, ἀποτυπώνεται μέσα στὴν καρδιά μὲ μιὰ συνεχῆ ἐνθύμισι διὰ τῆς ἀδιαλείπτου προσευχῆς: «*Ἐκχρονίζον γὰρ τὸ ἔνδοξον ἐκεῖνο καὶ πολυπόθητον ὄνομα διὰ τῆς μνήμης τοῦ νοῦ τῇ θέρμῃ τῆς καρδιάς ἔξιεν ἡμῖν πάντως τοῦ ἀγαπᾶν τὴν αὐτοῦ ἀγαθότητα, μηδενὸς ἄλλου λοιπὸν τοῦ ἐμποδιζόντος ἐμποιεῖ. Οὗτος γὰρ ἐστὶν ὁ μαργαρίτης ὁ πολύτιμος, ὄντινα πωλήσας τὴν περιουσίαν αὐτοῦ πᾶσάν τις κτήσασθαι δύναται καὶ ἔχειν ἀνεκλάλητον ἐπὶ τῇ αὐτοῦ εὐρέσει χαρᾶν*» (Διάδοχος ὁ Φωτικῆς)¹⁸. [Ὅταν τὸ ἔνδοξο ἐκεῖνο καὶ πολυπόθητο ὄνομα, μὲ τὴν μνήμη τοῦ νοῦ καὶ τὴ θέρμη τῆς καρδιάς, ἀκατάπαυστα χωρὶς διακοπὴ χρόνου κυριαρχῇ ἐντός μας, δημιουργεῖ μόνιμη συνήθεια στὸ νὰ ἀγαπᾶμε τὴν ἀγαθότητά Του χωρὶς νὰ ὑπάρχη πλέον κανεὶς ποὺ νὰ μᾶς ἐμποδίζῃ σ' αὐτό. Αὐτὸς λοιπὸν εἶναι ὁ πολύτιμος μαργαρίτης, τὸν ὁποῖο, κάποιος ἀφοῦ πωλήσῃ ὅλη του τὴν περιουσία μπορεῖ νὰ τὸν ἀποκτήσῃ καὶ νὰ ἔχῃ ἀνεκλάλητη χαρὰ διότι τὸν βρῆκε]. Καὶ ὁ ἅγιος Νικόδημος ὁ ἁγιορείτης σημειώνει: «*Ἐπειδὴ, ἀδελφοί, μετὰ τὸ ἅγιον Βάπτισμα ἐπέσαμεν εἰς ἁμαρτίας, καὶ οὕτω συνεχώσαμεν τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τὴν ὁποίαν ἐλάβομεν δι' αὐτοῦ τοῦ Βαπτίσματος, πρέπει νὰ ἐπιμεληθῶμεν νὰ εὐρωμεν τὴν προτέραν χάριν, ἢ ὁποία εἶναι κερχωσμένη εἰς τὰ πάθη ὡς*

18. Παρὰ Vladimir Lossky, ἔ. ἀ. σελ. 251.

σπινθήρ εις τὴν στάκτην καὶ νὰ τὴν πολυπλασιάσωμεν εἰς τὴν καρδίαν μας. Διὰ νὰ ἐμπορώμεν δὲ νὰ κατορθώσωμεν τοῦτο, πρέπει νὰ ἐκβάλωμεν ἔξω ἀπὸ τὴν καρδίαν μας τὰ πάθη ὡς στάκτην, καὶ νὰ βάλωμεν ὡς ξύλα τὴν ἐργασίαν τῶν ζωοποιῶν ἐντολῶν τοῦ Κυρίου, καὶ οὕτω νὰ φουσήσωμεν μὲ τὴν ἐν καρδίᾳ ἐπιστροφὴν τοῦ νοός, καὶ μὲ τὴν διὰ τῆς ἐπιστροφῆς ταύτης νοεράν καὶ ἁγίαν προσευχὴν ταύτην· «Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ Υἱὲ καὶ Λόγε τοῦ Θεοῦ ἐλέησόν με». Ἡ τοιαύτη δὲ ἁγία προσευχὴ χρονίζουσα ἐν τῇ καρδίᾳ, καθαρίζει αὐτὴν ἀπὸ τὴν στάκτην τῶν παθῶν, ἀλλὰ καὶ τὸν σπινθῆρα τῆς χάριτος εὐρίσκουσα, ἀνάπτει πῦρ ξένον καὶ θαυμαστόν, τὸ ὁποῖον κατακαίει μὲν τὰς προσβολὰς τῶν πονηρῶν λογισμῶν, γλυκαίνει δὲ τὴν καρδίαν καὶ ὄλον τὸν ἐσωτερικὸν ἄνθρωπον, καὶ φωτίζει τὸν νοῦν»).

Ἡ νοερά αὐτὴ προσευχὴ θέτει σὲ ἐνέργεια τὴν ὅλη ἀνθρώπινη ὑπαρξί πού φλέγεται ἀπὸ τὸν θεῖο ἔρωτα καὶ ἐγκαταλείπει τὰ πάντα γιὰ νὰ εὑρῇ τὸν Θεὸν καὶ ἐνωθῆ μ' Αὐτόν. Ἡ ἀδιάλειπτη αὐτὴ προσευχὴ δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο, παρὰ ἡ διαρκὴς καὶ ζωντανὴ ἐπικοινωνία τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὸν Θεόν. Δῶρο τοῦ Θεοῦ εἶναι αὐτὴ. Κι' αὐτὸ τὸ δῶρο τὸ προσφέρει ὁ Θεὸς σ' ἐκείνους ποὺ προσκαρτεροῦν καὶ ἀσκοῦνται μέσα στὴν προσευχὴ. Μὲ τὴν προσευχὴ αὐτὴ ἀναζητοῦμε τὴν φλόγα τῆς Χάριτος ποὺ χύνεται στὴν ψυχὴ. Ὁταν ἡ σπιθαμὴ αὐτὴ τοῦ Θεοῦ, δηλ. ἡ χάρις, εὐρεθῆ στὴν ψυχὴ, ἡ προσευχὴ τοῦ Ἰησοῦ τὴν ἀναζωπυρώνει, τὴν μεταβάλλει σὲ φλόγα. Ἡ φλόγα αὐτὴ ἀνταμώνει τὴ θεία φωτιά καὶ γίνεται ἓνα μ' αὐτήν. Ἄρκει νὰ στεκώμεθα πάντα μπροστὰ στὸν Θεὸ καὶ νὰ κραυγάζουμε ἀκατάπαυστα πρὸς Αὐτὸν ἀπὸ τὰ βάθη τῆς καρδιάς μας: «Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ Υἱὲ τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, ἐλέησόν με τὸν ἁμαρτωλόν»).

(Συνεχίζεται)

Ἄρχιμ. ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΣ

Ἱεροκέρυξ τοῦ Πολεμικοῦ Ναυτικοῦ

Παρακαλοῦνται οἱ ἀποστέλλοντες ταχυδρομικὰς ἐπιταγὰς πρὸς τὰ περιοδικὰ «Ἐκκλησία», «Θεολογία» καὶ «Ἐφημέριος», ὅπως σημειῶσιν ἐπ' αὐτῶν τὴν αἰτίαν τῆς ἀποστολῆς.

ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΤΟΝ ΟΡΘΟΔΟΞΟ ΜΟΝΑΧΙΣΜΟ

VII

Η ΕΘΝΙΚΗ ΤΟΥ ΔΙΑΚΟΝΙΑ

Γ'

Πολλοί βέβαια δυσκολεύονται νὰ ἐξηγήσουν τὸν ρόλο τοῦ τὸν ἐθνικὸ πού στὸ διάβα τῶν αἰώνων ἔπαιξε μὲ συνέπεια στὸν ἑλληνικὸ χῶρο ὁ μοναχισμὸς μας. Δὲν μποροῦν νὰ συμβιβάσουν τὸν ὑπερκόσμιο χαρακτήρα τῆς πίστεως μὲ τὶς ἐθνικὲς θέσεις πού πῆρε στὴν ἱστορικὴ μας πορεία ὁ μοναχισμὸς καὶ ἡ Ἐκκλησία. Λησμονοῦν ὅμως ὅσοι σκέπτονται ἔτσι ὅτι ἐμεῖς οἱ Ἕλληνες χριστιανοὶ ἔχουμε μὲ τὴν πατρίδα μας ἓνα ἰσχυρότατο σύνδεσμο, καὶ πῶς γιὰ μᾶς ἡ προτροπὴ τοῦ Μ. Βασιλείου πρὸς τὸν Σωφρόνιον Μάγιστρον «τὴν ἀνεγκοῦσαν καὶ θρέψασαν πατρίδα ἴσα γονεῦσιν τιμᾶν» δὲν εἶναι ἓνας θεωρητικὸς ἀφορισμὸς, μὰ μιὰ πανέμορφη ἐμπειρία. Καὶ οἱ μοναχοὶ μας, σὰν γνήσια παιδιὰ τῆς πατρίδος, γιὰ τὴν ὁποία εἶχε λυρικὰ ὁ ἱερός Χρυσόστομος ἀποφανθῆ ὅτι «οὐδὲν γλυκύτερον», ἔνοιωσαν σὰν ἐπιτακτικὸ καθῆκον τὴν ὑπεράσπισι τῶν ἐθνικῶν ἰδανικῶν, πολὺ περισσότερο δταν ἡ τυραννία καὶ ἡ δουλεία θὰ ἐρχόταν ὄχι ἀπλῶς σὰν ἄρσι τῆς ἐλευθερίας, ἀλλὰ καὶ σὰν στραγγαλισμὸς τῆς πίστεως. Σὰν ἀξία εἶδαν πάντοτε οἱ Ἕλληνες μοναχοὶ τὴν πατρίδα. Ἀξία βέβαια κατωτέρα τῆς πίστεως, πάντως ἀξία. Ἐπειτα «κατὰ τὴν ὀρθόδοξον διδασκαλίαν ἡ Ἐκκλησία δὲν εἶναι μόνον ἀόρατον καὶ ὑπερκόσμιον ἀλλὰ καὶ ὄρατὸν καὶ ἐγκόσμιον καθίδρυμα, καὶ ὡς τοιοῦτο δὲν δύναται νὰ ἀδιαφορήσῃ πρὸς τὰ κυριώτερα καὶ εὐγενέστερα ἀνθρώπινα αἰσθήματα, ὅποια εἶναι ἡ ἀγάπη καὶ ἡ προσήλωσις πρὸς τοὺς ἐπιγείους δεσμοὺς τῆς οἰκογενείας, τῆς πατρίδος καὶ τοῦ ἔθνους, οὐδὲ δύναται νὰ μὴ λάβῃ θέσιν ἔναντι αὐτῶν... Ἡ πρὸς τὴν ἐπίγειον πατρίδα ἀγάπη οὐδόλως παρεμποδίζει τὸν πρὸς τὴν ἄνω Ἱερουσαλήμ κοινὸν χριστιανικὸν πόθον», ὅπως παρατηρεῖ ὁ καθηγητὴς Δ. Μπαλᾶνος (Δ. Σ. Μπαλάνου: Ἐκκλησία καὶ ἔθνος. Ἀνάτυπον σ. 214-215.

Πιστοὶ στίς ἀρχὲς αὐτὲς οἱ μοναχοὶ μας δὲν ἐδίστασαν καὶ τὴ ζωὴ τους ἀκόμη νὰ δώσουν «γιὰ τοῦ Χριστοῦ τὴν πίστι τὴν ἀγία καὶ τῆς πατρίδος τὴν ἐλευθερία». Ἐκατόμβες θυμάτων ἔχει νὰ προσφέρῃ στὸ ἐθνικὸ πάνθειον ὁ μοναχισμὸς μας. Νεομάρτυρες μοναχοὺς καὶ μοναχὲς ὅπως τὸν Μακάριο ἀπὸ τὴν Θεσσα-

λονίκη, τὸν Ἰωάσαφ ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολι, τὸν Νικόδημο, τὸν Σεραφεὶμ ἀπὸ τὸ Φανάριο, τὴν Φιλοθέη Μπενιζέλου καὶ τὸς σους ἄλλους πού εἶτε ἀποκεφαλίσθησαν, εἶτε ἐβασανίσθησαν «ἐλιθάσθησαν... ἐπειράσθησαν, ἐν φόρῳ μαχαίρας ἀπέθανον», εἶτε μὲ ἄλλον τρόπο ἐβασαν μετὰ τὴ πορφύρα τοῦ αἵματος τὸ ἱερό δένδρο τῆς ἐλευθερίας.

Κι' ὅταν πιά ἐγλυκοχάραζε τοῦ Γένους τὸ ξημέρωμα, πρῶτοι αὐτοὶ ἐσάλπισαν τὸν παιᾶνα τοῦ ἀγῶνος γιὰ τὰ ψηλὰ ἰδανικά, καὶ βάλθηκαν νὰ κληροδοτήσουν στὸ δύστυχο Ἔθνος τὴ πολυέραστη ἐλευθερία. Δὲν ἔπαιξαν μόνον ρόλο στὴν Φιλικὴ Ἐταιρεία, ἀλλὰ «ἐγένοντο — ὅπως γράφει ὁ Μπαλάνος — οἱ ἐνθουσιώδεις σημαιοφόροι τῆς Ἐθνικῆς Ἰδέας καὶ οἱ ἥρωϊκοὶ πρόμαχοι τῆς ἀποκαταστάσεως τοῦ Γένους ἡγούμενοι παντὸς ἐθνικοῦ κινήματος, ἐμψυχούντες καὶ εὐλογοῦντες τὸ δουλεῦον καὶ ἀγωνιζόμενον Γένος, συμμετέχοντες προσωπικῶς μαχῶν καὶ ἀγῶνων, βουλευόμενοι περὶ τῶν τυχῶν τῆς πατρίδος, ὑφιστάμενοι διωγμοὺς καὶ μαρτύρια ὑπὸ τῶν καχυπόπτων τυράννων». Στὴν ἐθνεγερσία μας τὰ μοναστήρια ἔγιναν κρησφύγετα ἡρώων ὅπως ἡ Κερνίτσα, ἡ μονὴ Αἰμυαλῶν, ὁ Τίμιος Πρόδρομος, ἔγιναν τόποι ἐθνικῶν ὀλοκαυτωμάτων ὅπως τὸ Κοῦγκι, τὸ Μ. Σπήλαιο, ἡ Μονὴ Ἀρκαδίου, ἔγιναν ἀκόμη τοῦ ἀγῶνος χορηγοὶ συνεισφέροντας τὰ πάντα ὑπὲρ αὐτοῦ. Ὅ,τι πολυτιμότερο ὑπῆρχε σ' αὐτὰ παρεδόθη μὲ προθυμία συγκινητικὴ σὰν συνεισφορά γιὰ τὴν πανεθνικὴ ἀποκατάστασι. Ἐμψυχο καὶ ἄψυχο ὑλικὸ τῶν μονῶν μας δόθηκε ὀλοκληρωτικὰ στὴν ὑπόθεσι τῆς πατρίδος. Δὲν εἶναι χωρὶς σημασία ὅτι σὲ μοναστήρι — τὴν ἅγια Λαύρα τῶν Καλαβρυτῶν — ὑψώθηκε τὸ λάβαρο τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821. Ἦταν μιὰ ἐμπρακτὴ ἀναγνώρισι τῶν μέχρι τότε ὑπηρεσιῶν τῶν μοναστηριῶν, πὺ ἀναδεικνύονταν πλέον οἱ φυσικοὶ ἡγῆται τοῦ ἀγῶνος, οἱ πρωταγωνισταὶ τῆς Ἐπαναστάσεως. Γιατὶ — ὅπως λέγει ὁ Κ. Βοβολίνης — «ἡ ἑλληνικὴ ἐπανάστασις πνευματικῶς καὶ πολιτικῶς κατὰ μέγα μέρος ὑπῆρξεν ἔργον τῆς Ἐκκλησίας». Αὐτῆς πὺ διεσώζετο μέσα στὰ μοναστήρια. Καὶ νὰ σκεφθῆ κανεὶς πῶς μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσι ἡ Πολιτεία, συγκεκριμένα ἡ βασιλικὴ Ἀντιβασιλεία, μὲ νόμο τοῦ Μάουρερ διέταξε τὸ 1834 τὴ διάλυσι τῶν περισσοτέρων μονῶν, καὶ ἐξανάγκασε τὶς μοναχὰς νὰ ἐπιστρέψουν στὰ σπίτια των. Αὐτὴ ὑπῆρξεν ἡ ἀνταμοιβὴ τῶν θυσιῶν καὶ τῶν πολλαπλῶν ὑπηρεσιῶν στὸν βωμὸ τοῦ Γένους τοῦ δύσμοιρου καὶ σκλαβωμένου!!

Μὰ οἱ ἀγῶνες τοῦ Ἔθνους δὲν ἔχουν τελειωμό. Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν κάνουν τὴν ἐμφάνισί τους στὸν ἐθνικὸ ὀρίζοντα. Καὶ

Ἐνοριακά

**ΤΑ ΕΝΟΡΙΑΚΑ — ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΠΛΑΙΣΙΑ
ΤΟΥ ΚΑΤΗΧΗΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ**

9. Ἡ θέσις τῆς Νεότητος εἰς τὴν Ἐνορίαν.

Εἶναι γνωστόν, ὅτι κατὰ τὴν ὀρθόδοξον ἀντίληψιν τὰ παιδιὰ εἶναι πλήρη μέλη τῆς Ἐκκλησίας, με ὅλα τὰ δικαιώματα συμμετοχῆς εἰς τὰ μέσα τῆς χάριτος, ὅπως καὶ οἱ ἐνήλικες. Δὲν εἶναι τυχαῖον τὸ γεγονός, ὅτι εἰς τὴν Ὀρθοδοξίαν ἐπιτρέπομεν εἰς τὰ νήπια ὄχι μόνον τὸ ἱερὸν βάπτισμα, ἀλλὰ καὶ τὸ μυστήριον τοῦ

πάλιν ὁ μοναχισμὸς δίδει τὸ «παρῶν» ἔστω κι' ἂν ὑπάρχη πιά ἓνα κάπως συγκροτημένο Κράτος. Στὸν μακεδονικὸ ἀγῶνα ἔντονα ζωγραφίζεται τοῦ μοναχισμοῦ μας ἡ συμμετοχή. Νεώτεροι ἔθνομάρτυρες, βγαλμένοι μέσ' ἀπ' τὰ μοναστήρια μας ποτίζουν με αἷμα τὸ χῶμα τῶν πατέρων μας. Ἀργότερα ὁ πόλεμος τοῦ 1940-41 καὶ ἡ ἐχθρική κατοχή κάνει τὰ μοναστήρια νέα προπύργια ἀντιστάσεως. Ἐκεῖ κρύβονται οἱ πατριῶται ἀγωνισταί, οἱ σύμμαχοι, οἱ ἀσύρματοι. Σ' ὅλο τὸν ἑλληνικὸ χῶρο, στὸν βορρᾶ, στὸ νότο, στὴν Κρήτη οἱ μονές γίνονται ἐστίες πατριωτισμοῦ. Στὴν Κρήτη — γράφει ὁ Δ. Μυλωνάκης — «ὄλαι αἱ μοναὶ ἀπέβησαν κατὰ μὲν τὴν μάχην τῆς Κρήτης τόποι στρατιωτικῶν ἐξορμήσεων κατὰ δὲ τὴν κατοχὴν αὐτῆς τόποι συγκεντρώσεως καὶ ἀνεφοδιασμοῦ τόσον τῶν Ἀγγλων, ὅσον καὶ τῶν πρώτων ἐπαναστατικῶν μας ὁμάδων». Καὶ ἀργότερα ὁ ἀγῶνας 1944-1949 ἔφερε πάλι τίς μονές μας στὸ ἐθνικὸ προσκήνιο, πρόσφατα δὲ στὴν Κύπρο τίς ἀνέδειξε καὶ γιὰ μιὰ ἀκόμη φορὰ προπύργια ἐθνικοῦ παλμοῦ καὶ ἀκτινοβόλες ἐστίες τοῦ γνησίου χριστιανικοῦ πνεύματος στὸν ἑλληνικὸ χῶρο.

Νά, με λίγα λόγια ἡ ἐθνικὴ διακονία τοῦ μοναχισμοῦ μας. Πελώρια, ἀσύγκριτη, μοναδική. Διακονία στὰ ἰδανικά τῆς φυλῆς, στὴν ἱστορία τοῦ Γένους. Ὅσοι ξέρουν τὴν ἑλληνικὴ ἱστορία, ξέρουν καὶ τοῦ μοναχισμοῦ μας τὴν καίρια συμβολὴ στὴν ἐθνικὴ μας ἐπιβίωσι. Κι' εἶναι αὐτὸ τίτλος τιμῆς γιὰ μᾶς κυρίως, ὄχι τόσο γιὰ τὸ μοναχισμό. Τίτλος τιμῆς γιὰ ὄλους τοὺς Ἑλληνας ὀρθοδόξους χριστιανούς. Γιὰ τὴ γαλανή τους πατρίδα. Καὶ γιὰ τὴν ἱστορία της.

(Συνεχίζεται)

Ἀρχιμ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΪΔΗΣ

χρίσματος καὶ τὴν θείαν Κοινωνίαν. Συνεπῶς ἐὰν τὸ κέντρον τῆς ζωῆς μας ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ εἶναι ἡ λατρευτικὴ σύναξις καὶ ἐὰν ἡ ἐνορία ἀποτελῇ τὴν πνευματικὴν οἰκογένειαν τῶν μελῶν τῆς καὶ τὸ σῶμα τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας, τότε τὸ κλάμα τῶν νηπιῶν καὶ ἡ παρουσία τῶν μικρῶν παιδιῶν κατὰ τὴν θείαν Λειτουργίαν, ἡ συμμετοχὴ των ἐν γένει εἰς τὴν ζωὴν τῆς ἐνορίας εἶναι ἀπαραίτητος δι' αὐτὴν ταύτην τὴν πληρότητα τῆς συνάξεως.

Ὅπως μία οἰκογένεια εἶναι ἀτελής ἀνευ τῆς παρουσίας τῶν παιδιῶν, οὕτω καὶ ἡ ἐνορία, δηλαδὴ ἡ Ἐκκλησία δὲν εἶναι πλήρης, ἐὰν ἀπομακρύνωμεν ἀπὸ αὐτὴν τὰ νήπια καὶ τὰ μικρὰ παιδιά.

Εἶναι δὲ φυσικόν, ὅτι ἡ συμμετοχὴ τῶν παιδιῶν εἰς τὴν ζωὴν τῆς πνευματικῆς των οἰκογενείας, δηλαδὴ τῆς ἐνορίας, θὰ εἶναι ἀνάλογος πρὸς τὴν ἡλικίαν των, τὰς κλίσεις των καὶ τὴν ὅλην ψυχοσωματικὴν συγκρότησιν αὐτῶν.

Ἐντὸς τοῦ σώματος τῆς ἐνορίας, ὅπως ἄλλως τε καὶ ἐντὸς τοῦ σώματος μιᾶς οἰκογενείας, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γίνωνται διακρίσεις μεταξὺ τῶν παιδιῶν τῆς. Ὅλα τὰ τέκνα τῆς ἐνορίας τυγχάνουν τῆς αὐτῆς μεταχειρίσεως. Μὲ τὴν διαφορὰν, ὅτι ἡ ἐνορία, ὅπως ἄλλως τε καὶ ἡ οἰκογένεια, πρέπει νὰ φροντίσῃ νὰ ἐπαναφέρῃ εἰς τοὺς κόλπους τῆς καὶ τὰ παιδιά ἐκεῖνα, τὰ ὅποια εὐρίσκονται μακρὰν αὐτῆς, ὄχι τόσο διότι ἐγκατέλειψαν τὸ σπῆτι τοῦ πατέρα, ἀλλὰ κυρίως διότι οὐδέποτε ἠσθάνθησαν τὴν ἐνορίαν ὡς πατρικὴν στέγην καὶ ὡς πνευματικὴν οἰκογένειαν. Καὶ τὰ παιδιά ἐκεῖνα, τὰ 60% τῶν μαθητῶν τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου καὶ τὰ 87% τῶν μαθητῶν τοῦ Γυμνασίου, εἶναι παιδιά τῆς ἰδικῆς μας πνευματικῆς ποιίμνης, τῆς ἰδικῆς μας ἐνορίας, τῆς ἰδικῆς μας οἰκογενείας.

10. Αἱ συνέπειαι διὰ τὴν νεότητα.

Ἐὰν καλέσωμεν τὰ παιδιά αὐτὰ νὰ ἔλθουν εἰς τὰ «Κατηχητικὰ Σχολεῖα» τῆς παλαιᾶς μορφῆς, ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ἐνὸς Σχολείου μὲ σκοπὸν τὴν ἀπλὴν μετάδοσιν γνώσεων ἢ τὴν διάπλασιν τοῦ χαρακτῆρος, δὲν θὰ ἔλθουν. Εἴτε διότι ἐν μέρος αὐτῶν δὲν αἰσθάνεται τοιαύτην ἀνάγκην, εἴτε καὶ διότι ἐν ἄλλο μέρος εἰς τὴν πραγματικότητά δὲν ἔχει τοιαύτην ἀνάγκην. Ἐὰν τὰ καλέσωμεν ὅμως νὰ ἔλθουν εἰς τὸ σπῆτι τοῦ πατέρα των, εἰς τὴν πνευματικὴν των οἰκογένειαν, τότε ἀλλάζει πλέον τὸ ζήτημα. Τότε δὲν δύναται νὰ πῆ ὁ γονεὺς, δὲν ἐπιθυμῶ νὰ πηγαίνη τὸ παιδί μου εἰς τὸ Κατηχητικὸν ἢ νὰ πῆ τὸ παιδί, δὲν ἔχω ἀνάγκην τοῦ Κατηχητικοῦ, ὅπως ἀκριβῶς οὐδεὶς δύναται νὰ πῆ δὲν ἔχω ἀνάγκην τῆς οἰκο-

Β'

ΟΠΤΙΚΑ ΚΑΙ ΑΚΟΥΣΤΙΚΑ ΜΕΣΑ

1

Ἡ βία τῶν Μέσων ἐπικοινωνίας, ἐπηρεασμοῦ καὶ προπαγάνδας τῶν ἀτόμων καὶ τῶν μαζῶν εἶναι γιὰ τὴν ἐποχὴ μας μία καθημερινή, ἀσύλληπτη πραγματικότητα, ποὺ τίς κοινωνικὲς πνευματικὲς καὶ ἐκπολιτιστικὲς συνέπειες ζῆσ' ἓνα ἀφόρητο κλῆμα ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος.

Χάρη στὰ Μέσα αὐτὰ ὄχι μόνον ἄλλαξε ἡ δομὴ καὶ ἡ ὄψη τοῦ κόσμου, ἡ συμπεριφορὰ τῶν σχέσεων καὶ τῆς νοοτροπίας τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ ριζικὰ καὶ αὐτὸς ὁ πολιτισμὸς μας, τῆς «διαστημικῆς ἐποχῆς», παίρνει ἄλλη βάση.

Τὰ πάντα σήμερα ὀφείλονται στὰ Μέσα ἐπικοινωνίας καὶ μεταδόσεως, ποὺ ὄχι μόνον ἐνημερώνουν, πληροφοροῦν, ψυχαγωγοῦν

γενείας μου, δὲν ὑποχρεοῦμαι νὰ ἔρχωμαι εἰς ἐπικοινωνίαν μὲ τὰ ἀδελφία μου ἢ δὲν ἔχω ἀνάγκη νὰ μεταβαίνω εἰς τὴν οἰκογενειακὴν μου ἐστίαν.

Δὲν εἶναι ἀρκετὸν νὰ γνωρίζῃ ἐν μέλος τῆς Ἐκκλησίας τὰς ἀληθείας τῆς πίστεώς μας. Δὲν εἶναι ἀρκετὸν νὰ ἔχῃ ἀμεμπτον χαρακτῆρα καὶ νὰ ἀποτελῇ χρήσιμον μέλος τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας ὑπὸ τὴν γενικὴν καὶ ἀφηρημένην αὐτῆς μορφήν. Εἶναι ἀπαραίτητον νὰ βιώσῃ τὰς ἀληθείας τῆς πίστεως. Τοῦτο ὅμως πραγματοποιεῖται μόνον, ὅταν καταστῇ συνειδητὸν μέλος μιᾶς εὐχαριστιακῆς συνάξεως, μιᾶς συγκεκριμένης ἐνορίας. Εἰς τὴν «οἰκοδομὴν» τῆς ἐνορίας αὐτῆς ἔχει ὑποχρέωσιν νὰ χρησιμοποίησῃ τὰ ἰδιαίτερα χαρίσματα, τὰ ὁποῖα ἔλαβεν. Οὕτω δυνάμεθα ἐνταῦθα νὰ τονίσωμεν ἰδιαιτέρως, ὅτι ὅσον περισσότερα γνωρίζει ἐν μέλος τῆς Ἐκκλησίας, τόσον μεγαλύτερον εἶναι τὸ καθῆκον τῆς ἐνεργοῦ συμμετοχῆς του εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ζωὴν. Ἡ ἀρχὴ αὐτὴ καθιστᾷ σαφές ὄχι μόνον τὸ καθῆκον τῶν μορφωμένων καὶ ἀνεπτυγμένων πνευματικῶς μελῶν τῆς ἐνορίας, ἀλλὰ καὶ τὸ καθῆκον τῆς νέας γενεᾶς, καὶ μάλιστα τῆς ἐκλεκτῆς μερίδος τῆς νεότητος τῆς ἐνορίας μας.

(Συνεχίζεται)

Πρωτοπρ. Δρ. Α. ΑΛΕΒΙΖΟΠΟΥΛΟΣ.

και κατευθύνουν, αλλά και δημιουργούν μία νέα φιλοσοφία. Ένα νέο τρόπο σκέψευς και έκφράσεως. Μία άλλη αντίληψη για τὸ σήμερα και τὸ μέλλον.

Τὸ ραδιόφωνο, ἡ εἰκόνα, ἡ ἀφίσα, τὸ μαγνητόφωνο, ὁ δίσκος ὁ κινηματογράφος, ἡ τηλεόραση, τὸ τηλέφωνο, ὁ τύπος ἡ διαφήμιση και ἕνα πλήθος ἀπὸ Μέσα, πού συνεχῶς ἐφευρίσκει ἡ ἀνθρώπινη περιέργεια ἔχουν κατακτῆσει ἤδη, ἔχουν αἰχμαλωτίσει τὸ σύγχρονο ἄνθρωπο και μὲ τὴν ἐπίμονη και ἀσταμάτητη βία τους τὸν ἔχουν πραγματικὰ μεταβάλλει σ' ἕνα νέο ὄν. Ἔχουν μεταμορφώσει τὴ συμπεριφορά του. Ἔχουν θεμελιώσει μία νέα ἠθική.

Ὁ δόκτωρ Μάρκ Λιούαν ὑποστηρίζει, ὅτι «ἡ γνωριμία μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων εἶναι τὸ σπουδαιότερο γεγονός στὴν ἐξέλιξη και ὅτι ἡ μόρφωση πού ἦταν ἄλλοτε ἀποκλειστικὸ προνόμιο τῶν λίγων, ἀνήκει τώρα σὲ ὅλους και ὅτι μὲ τὴν τυπογραφία, τὸν κινηματογράφο, τὴν τηλεόραση, ὅλοι οἱ κάτοικοι ἀκόμη και στὴν πιὸ ἀπομακρυσμένη γωνιά τῆς γῆς θὰ μπορούν νὰ ἐνημερωθοῦν για ὅλα τὰ πράγματα. Τὸ πνευματικὸ ἐπίπεδο θὰ βελτιωθῆ και νέες συνθηκες κοινωνικές, πολιτικές, οικονομικές θὰ δημιουργηθοῦν για ὅλο τὸν κόσμο».

Τὸ 1972 πρόκειται νὰ ἀρχίσουν στὴν Ἰνδία οἱ πρῶτες δοκιμαστικές μορφωτικές ἐκπομπές μέσω δορυφόρων. Τὸ πείραμα παρουσιάζει παγκόσμιο ἐνδιαφέρον. Εἶναι ὁ πρόδρομος μιᾶς μεταβολῆς στὶς ἐπικοινωνιακές σχέσεις τῶν ἀνθρώπων τεράστιας σημασίας. Δὲν εἶναι δύσκολο λοιπὸν νὰ φανταστῆ κανεὶς τὴν τελικὴ κατεύθυνση τοῦ μέλλοντος. Πλήρης τυποποίηση. Παγκόσμια συστήματα ἐπαφῆς και ἐπικοινωνίας. Κάτω ἀπὸ τὴ συντονισμένη τηλεπικοινωνία ἕνα πλήθος ἑκατομμυρίων ἀτόμων θὰ ἐκπαιδεύεται και θὰ κατευθύνεται.

«Ὁ ἐλεύθερος κόσμος καταργεῖ τὶς ἀποστάσεις και τὰ σύνορα σὲ μιὰν ἀδιάκοπη και ἀγωνιώδη προσπάθεια νὰ ἐδραιώσει μία συνεχῆ και ἐλεύθερη ἐπικοινωνία, πού θὰ θεμελιώσει τὴν πνευματική, φιλοσοφική του συνοχή και τὴν οικονομική του πρόοδο».

Ἐφόσον ὅμως ἡ οἰκουμενικὴ αὐτὴ τηλεπικοινωνιακὴ συνεργασία θὰ ἀπλώνεται κάτω ἀπὸ τὰ συστήματα προπαγάνδας, πληροφοριῶν, μεταδόσεως συνθημάτων και ἀγωγῆς, οἱ κάτοικοι τοῦ πλανῆτου μας θὰ ἀποτελοῦν ἕνα τεράστιο μ π α λ ὄ ν ι, ἕρμαιο τῶν διαθέσεων ἐκείνων πού θὰ κινοῦν τὰ διάφορα αὐτὰ Μέσα ἐπιβολῆς και κατευθύνσεως και θὰ τοὺς ὀδηγοῦν ὅ π ο υ β α ρ α ῖ ν ε ι, κ ἄ θ ε στιγμῆ, ἡ σ κ ο π ι μ ὀ τ η τ α.

2

Ἐν τούτοις μέσα σ' αὐτὴ τὴν ὑπάρχουσα αἰχμαλωσία τῆς ἀνθρώπινης συνειδήσεως καὶ στὴ μελλοντικὴ ἀπαλλοτριώση τῆς πρωτοβουλίας μας πῶς θὰ κηρύξη ἡ Ἐκκλησία τὴ διατήρησι τῆς πνευματικῆς ἐλευθερίας;

Πῶς θὰ πολεμήσῃ μὲ σθένος τὴ μετατροπὴ τοῦ ἀνθρώπου σ' ἓνα ἄβουλο, νεκρὸ καὶ ἀβοήθητο ὄν, σὲ ἓνα ρινόκερο, ὅπως διδάσκει ὁ Ionesco;

Πῶς θὰ διατηρήσῃ τὴ φλόγα τῆς πίστεως, τῆς συμπάθειας, τῆς προσωπικῆς συμπαραστάσεως καὶ τῆς ἐλπίδος στὶς ψυχές;

Πῶς θὰ βοηθήσῃ τὸ ἄτομο νὰ ἐπικοινωνῇ μὲ τὶς πραγματικὲς πηγές τῆς ζωῆς καὶ νὰ βαθύνῃ στὸ ἀληθινὸ μυστήριον τῶν σχέσεων μὲ τὸ Θεὸ καὶ τοὺς συνανθρώπους του;

3

Τρεῖς τρόποι ὑπάρχουν σήμερα γιὰ νὰ ἀντιμετωπίσῃ ἡ Ἐκκλησία τὴ ριζικὴ αὐτὴ ἀλλαγὴ πού συντελεῖται καθημερινά, ὄλο καὶ βαθύτερα ἀπὸ τὴ βία τῶν Ὀπτικῶν καὶ Ἀκουστικῶν Μέσων.

Ὁ πρῶτος εἶναι νὰ συμπυκνῆ, ὅσο μπορεῖ περισσότερο, ἀπὸ φόβου ἢ ἀδυναμίας στοὺς τόπους λατρείας καὶ κεῖ δίχως πρόκληση καὶ δράση νὰ συντηρῆ τὴ φλόγα τῆς πίστεως στὶς καρδιές τῶν πιστῶν, πού καθημερινὰ θὰ λιγοστεύουν ἴσως, κάτω ἀπὸ τὶς ἐπιμονες ἐπιθέσεις τῆς πνευματικῆς καὶ ιδεολογικῆς Κίρκης τοῦ αἰῶνος μας.

Ὁ δεύτερος τρόπος εἶναι νὰ συμβιβαστῇ μὲ τὸν «νῦν αἰῶνα», νὰ ἐγκαταλείψῃ τὰ ἐπαναστατικὰ τῆς μηνύματα γιὰ τὸ σωστὸ τρόπο ζωῆς καὶ συμπεριφορᾶς τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἀφήνοντας τὸ ἀληθινὸ τῆς, σωστικὸ πρόσωπο, νὰ γίνῃ ἓνα ιδεολογικὸ καθεστῶς, ὅπως τόσα ἄλλα, πού πρέπει νὰ ὑπάρχουν γιὰ νὰ συντηρῆται τὸ «σύστημα».

Καὶ ὁ τρίτος τρόπος εἶναι ἡ Ἐκκλησία νὰ ἀρχίσῃ ἀμέσως μία γενικὴ ἐπίθεσι (!) ἐναντίον κάθε μορφῆς μαζικοποιήσεως, αἰχμαλωσίας τῆς ἀνθρώπινης προσωπικότητος καὶ ἐναντίον τῆς ἀπαλλοτριώσεως τῶν Θεῶν δικαίων πού ἔχει ἡ ψυχὴ. Νὰ βρεθῇ στὶς πρῶτες γραμμὲς μάχης τῆς σύγχρονης κοινωνίας, χρησιμοποιώντας μὲ τὸν καλύτερο δυνατὸ τρόπο ὅλα τὰ σύγχρονα Μέσα ἐπικοινωνίας, πληροφορήσεως, προπαγάνδας καὶ ἐπηρεασμοῦ.

Με γενναιόφρονη ψυχή οί εκπρόσωποι τῆς Ἐκκλησίας θά χρησιμοποιοῦν κάθε τρόπο σύγχρονο καί μοντέρνο, ὥστε μέσα στήν ἀποβλάκωση καί στήν πνευματική ὑπνηλία νά προσφέρουν: στίς παγίδες, προφύλαξη. Στούς κινδύνους, βοήθεια. Στή θλίψη, χαρά. Στή μοναξιά, συμπαράσταση. Στή δυστυχία, ἐλπίδα. Στήν αἰχμαλωσία, ἐλευθερία. Στήν κούραση, παρηγοριά. Καί στήν ἀπελπίσῃ, τή μοναδική λύτρωση, πού μόνο ἡ χριστιανική πίστη καί ζωή προσφέρει.

4

Αὐτή ἡ δημιουργική ἐπίθεση ὅμως σημαίνει μία εὐεργετική, ἄγρυπνη παρουσία τῆς Ἐκκλησίας μέσα στό μεταβαλλόμενο κόσμο. Σημαίνει μία καθήμερινή προετοιμασία γιά τήν ἀντιμετώπιση τοῦ ἀμείλικτου παρόντος καί τήν ὑποδοχή τῶν αὐριανῶν θαυμάτων τῆς ἐπιστήμης.

Ὅταν ὁ δορυφόρος ἐπικοινωνίας θά πληροφορῇ ὅλο τόν κόσμο, τήν ἴδια στιγμή, ὅτι ἡ ἐπιστήμη ἀπέδειξε (!) τήν καταγωγή τοῦ ἀνθρώπου ἀπό τόν πῆθικο, ἡ Ἐκκλησία δέν θά ἐπιτελέσῃ σωστά τὸ ἔργο της, ἂν στείλῃ μόνο μερικές ἐπιστολές γιά νά ὑποστηρίξῃ ὅτι αὐτὸ δέν ἔχει σημασία γιά τήν πνευματική μοναδικότητα τῆς ἀνθρώπινης παρουσίας. Ἄλλὰ εἶναι ἀνάγκη νά χρησιμοποιήσῃ τὸ λόγο καί τὴν εἰκόνα, τὸν ἦχο καί τὸ ἀκρόαμα κι' ὅλες τίς θαυμαστές καί προσιτές μαζικές δυνατότητες ἐπικοινωνίας γιά νά ἐμποδίσῃ τήν κυριαρχία τῆς ἀπαισιοδοξίας καί τῆς ἀπιστίας καί νά σκορπίσῃ στίς καρδίες τῆς ζεστασιά, τήν ἀγάπη καί τὸ φῶς τοῦ Θεοῦ.

Δίχως πίεση ἢ ἐξαναγκασμό, μολονότι γνωρίζουμε ὅτι πιστεύουμε στή μόνην ἀλήθεια, μπορούμε μὲ μεγαλύτερη πειστικότητα, «προπαγάνδα τῆς ἀλήθειας», νά βοηθήσουμε νά καταπολεμηθοῦν οἱ μαζικὲς ἀδυναμίες.

5

Ὁ ἴδιος καθηγητῆς-προφήτης Μάρκ-Λιούαν, ὅταν μίλησε σ' ἓνα συνέδριο συγγραφέων, ἔλεγε:

«Εἶστε ἓνα εἶδος ἀνθρώπων πού τείνει νά ἐξαφανισθῇ. Δέν χρειάζεται νά γράφετε βιβλία. Αὐριο μὲ τοὺς δορυφόρους ἐπικοινωνίας ἡ μνήμη τῶν ἀνθρώπων θά εἶναι στή διάθεση τῶν πάντων. Τὰ κουμπιά θά θυμίζουσαν παρελθόν καί παρόν. Κάθε πληροφορία, κάθε στοιχεῖο θά εἶναι στήν ἡμερησία διάταξη».

Ὁ κόσμος ἔγινε μιὰ γειτονιά. Ἡ διαστημική περιπέτεια ἄλλαξε ριζικὰ τὸν πολιτισμὸ μας. Ἡ τεχνική τελειοποίηση κυριαρ-

χει, ὅλο καὶ περισσότερο, στὸ βίο μας. Μετὰ τὸν τύπο καὶ τὸ ραδιόφωνο, πού ἔστω ἀργὰ καὶ λειψὰ χρησιμοποίησε ἡ Ἐκκλησία μας στὸν Ἑλλαδικὸ χῶρο, εἶναι καιρὸς νὰ γίνουν κτῆμα τῆς καὶ ἡ τηλεόραση, ὁ κινηματογράφος, ἡ εἰκόνα, ὁ δίσκος, οἱ Δημόσιες Σχέσεις, ἡ διαφήμιση, τὰ «κόμινς».

Ἡ ἀρχὴ πού δειλὰ ἔγινε πρέπει νὰ προχωρήσῃ σὲ ἐπίσημες καὶ ἀποφασιστικὲς ἐπιτευξεις. Στὴ δημιουργία ἐνὸς ὀργάνου τῆς Ἐκκλησίας, πού θὰ ἀγκαλιάσῃ ὅλο τὸ πρόβλημα τῶν Μέσων ἐπικοινωνίας καὶ θὰ δώσῃ τὶς πρέπουσες καὶ ἐπείγουσες λύσεις στὸ πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας, πού καθημερινὰ πυρπολεῖται ἀπὸ τὴ βία τῆς προπαγάνδας τῶν ὑλιστικῶν ἰδεῶν, τῶν καταλυτικῶν θεωριῶν, τῶν αἰρέσεων καὶ τῆς μαγείας. Νὰ σπάσῃ τὸ φράγμα τῆς δυσπιστίας καὶ νὰ βοηθήσῃ νὰ συνδεθοῦν οἱ ἄνθρωποι μὲ τὸ Θεὸ καὶ μεταξύ τους, ἀδιαφορώντας γιὰ τὴ σύγχυση πού θορυβεῖ γύρω τῆς.

6

Βέβαια δὲν πρόκειται ἡ Ἐκκλησία νὰ φτάσῃ ποτὲ τὸν κόσμο. Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐμπλακῆ στὸ καταλυτικὸ, τραγικὸ κυνήγι συναγωνισμοῦ Μέσων καὶ ἐγκοσμίων παραλογισμῶν.

Οἱ θέσεις τῆς Ἐκκλησίας εἶναι σαφεῖς καὶ ἀταλάντευτες. Δὲ γίνεται σύγχυση μέσων καὶ σκοπῶν. Ἀπλῶς, ἐφόσον μέσα στὸν κόσμο θὰ ἐπιτελέσῃ τὸ σωστικὸ ἔργο τῆς, μέσα σ' αὐτὸν θὰ βρῆ καὶ τοὺς τρόπους ἐπηρεασμοῦ, καθοδηγήσεως καὶ συμπαραστάσεως.

Τὰ σύγχρονα αὐτὰ Μέσα ἐπικοινωνίας δὲν θὰ ὑποδουλώσουν ποτὲ τὶς προθέσεις τῆς. Ἀντίθετα, θὰ τὴ βοηθοῦν καθημερινὰ στὸ ἱεραποστολικὸ τῆς ἄνοιγμα πού οἰσטרηλατεῖ συγχρόνως τὰ στελέχη καὶ τοὺς πιστοὺς τῆς.

(Συνεχίζεται)

ΔΗΜΗΤΡΗΣ Σ. ΦΕΡΟΥΣΗΣ

Δι' ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς τὸν «Ἐφημέριον» ἀπευθυντέον:
Πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ περιοδικοῦ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»
Ὁδὸς Ἰωάννου Γενναδίου 14 Ἀθῆναι (140).

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ, ΚΑΝΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΑΠΟΡΙΕΣ

192. Κατὰ τὴν ὥραν ποὺ ἐνδύουν τὸ παιδίον ὁ ἱερεὺς ἀναγινώσκει τὰς εὐχὰς ποὺ ἀκολουθοῦν· μετὰ ψάλλεται τὸ «Ὅσοι εἰς Χριστόν...», ὁ Ἀπόστολος, τὸ Εὐαγγέλιον, ἡ ἐκτενὴς καὶ ἡ σχετικὴ ἀπόλυσις, ἢ πρέπει νὰ ἀκολουθῶμεν τὴν τάξιν τῶν Εὐχολογιῶν; (Ἐρωτήσεις Αἰδεσιμ. Ὁ. Στιβακτάκη).

Γιὰ τὸ θέμα αὐτὸ γράψαμε καὶ στὴν ἀπάντησι στὴν ὑπ' ἀριθμ. 87 ἐρώτησι. Τὰ χειρόγραφα καὶ τὰ ἔντυπα Εὐχολόγια περιέχουν τὴν τάξιν τῆς ἀκολουθίας τοῦ ἁγίου βαπτίσματος ὅπως διευορφώθη κατὰ τὴν ἐποχὴ ποὺ δὲν εἶχε γενικευθῆ ὁ νηπιοβαπτισμός. Ἐκτὸς αὐτοῦ ἡ ὅλη σημερινὴ ἀκολουθία τοῦ βαπτίσματος ἀποτελεῖται ἀπὸ πολλὰς ἀνεξάρτητες τελετὰς ποὺ ἐγίνοντο σὲ διάφορες ἡμέρας πρὸ καὶ μετὰ τὸ βάπτισμα. Οἱ δύο αὐτοὶ λόγοι συνετέλεσαν ὥστε ἡ ἀκολουθία αὕτη νὰ ὑποστῆ στὴν πρᾶξιν ὠρισμέναις διευθετήσεσι, τῶν ὁποίων ἴχνη εὐρίσκομε καὶ στὰ χειρόγραφα καὶ στὸν Συμεῶν Θεσσαλονίκης. Καὶ ἐνῶ στὰ ἐν χρήσει λειτουργικά μας βιβλία ὑπάρχει ἡ παλαιὰ μορφή τῆς ἀκολουθίας, κανεὶς πιά δὲν τὴν τελεῖ κατὰ τὸν τρόπον ποὺ διατάσσεται ἐκεῖ, γιὰτὶ οἱ νέαι συνθήκαι καὶ ἡ ἐν τῷ μεταξύ ἐξέλιξις τῆς ἀκολουθίας ὠδήγησαν σὲ λειτουργικὸ ἀδιέξοδο.

Εἰδικῶς δὲ τὸ τέλος τῆς ἀκολουθίας, στὸ ὁποῖο ἀναφέρεται ἡ ἐρώτησις, οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς ἱερεῖς ἀκολουθοῦν τὴν σειράν ποὺ διαγράφεται στὴν ἐρώτησι. Τίς εὐχὰς τίς ἀναγινώσκουν κατὰ τὴν ὥρα ποὺ ἐνδύουν τὸ βρέφος καὶ ποὺ ψάλλονται αἱ καταβασίαι. Μερικοὶ ἀφήνουν μόνο τὴν τρίτην εὐχὴ τῆς ἀπολύσεως «Ὁ ἐνδυσάμενος σὲ τὸν Χριστόν...» καὶ ἄλλοι καὶ τὴν δευτέρα εὐχὴ τῆς τριχοκουρίας «Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν ὁ ἐκ τοῦ πληρώματος τῆς κολυμβήθρας...», ποὺ τίς ἀναγινώσκουν ἢ ἀμέσως μετὰ τὴν προσαγωγὴν τοῦ βρέφους μετὰ τὴν τελείαν ἐνδυσί του καὶ πρὸ τοῦ «Ὅσοι εἰς Χριστόν...» ἢ μετὰ τὴν ἐκτενὴ καὶ πρὸ τῆς ἀπολύσεως.

Ἐφ' ὅσον ἡ ἀκολουθία τοῦ βαπτίσματος στὰ Εὐχολογία μας δὲν ἔχει ἐπισημῶς διευθετηθῆ, δὲν ὑπάρχει ἄλλη λύσις παρὰ νὰ ἀκολουθῆται ἐν προκειμένῳ ἡ σχετικὴ τοπικὴ παράδοσις.

Στὸ περιθώριο τῆς Ἀγίας Γραφῆς

Η ΓΛΩΣΣΑ ΤΟΥ ΚΗΡΥΓΜΑΤΟΣ

Γιὰ τὴν ἀπόδοση τοῦ κηρύγματος στὶς ψυχές, σημασία δὲν ἔχουν μονάχα τὸ περιεχόμενο καὶ ἡ πίστις καὶ ὁ βίος τοῦ ὁμιλητῆ, ἀλλὰ καὶ ἡ γλῶσσα. Ἡ γλῶσσα εἶναι τὸ ἔνδυμα τοῦ περιεχομένου καὶ πρέπει νὰ εἶναι ἀνάλογα ἑλκυστικὴ καὶ ὁμορφὴ μ' αὐτό.

Ἐλκυστικὴ, κατ' ἀρχὴν, εἶναι ἡ γλῶσσα ὅταν ἔχη ἀπλότητα καὶ ζωντάνια. Τὸ λόγο καὶ ἀρχαῖκὸ ἔνδυμα τοῦ κηρύγματος δὲν μεταδίδει εὐκολὰ καὶ σὲ ὅλους τὴ θεῖα οὐσία τοῦ Εὐαγγελίου. Δὲν κάνει τὸν λόγο τοῦ Θεοῦ «τομώτερον» ἀπὸ μαχαίρι, ἀλλὰ τὸν στομώνει καὶ τὸν κρατεῖ μακριὰ ἀπὸ τὴν καρδιά καὶ τὴ διάνοια. Δημιουργεῖ ἓνα κλίμα ἀδιαφορίας καὶ ψυχρότητος, τὴν αἴσθησις ὅτι δὲν μᾶς ἀφοροῦν ζεστά, ἄμεσα ὅσα κηρύχονται. Ἀντίθετα, μιὰ γλῶσσα ποὺ τὴν καταλαβαίνει καὶ τὴν αἰσθάνεται ὁ λαός, τὸν κατανύττει, τὸν κερδίζει, τὸν συγκλονεῖ. Τὰ θεῖα ρήματα μεταγγίζονται στὸν ἐσωτερικὸ τοῦ ἀνθρώπου, τὸν κάνουν νὰ ἀνανήψη καὶ νὰ στηριχθῆ στὴν πίστις τοῦ Χριστοῦ. Τὸν φωτίζουν, τὸν μεταρσιώνουν, τὸν κάνουν νὰ χαρῆ καὶ νὰ οἰκειωθῆ τίς θεῖες ἀλήθειες. Τότε, πραγματικά, ὁ πιστὸς μοιάζει, κατὰ τὸν Ψαλμωδὸ, μὲ «τὸ δένδρον τὸ πεφυτευμένον παρὰ τὰς διεξόδους τῶν ὑδάτων». Ποτίζεται μὲ τὰ ζωηφόρα νάματα τοῦ Θεοῦ λόγου καὶ πλουταίνει σὲ φύλλωμα αἰσθημάτων ἱερῶν καὶ σὲ καρποὺς καλῶν ἔργων, παρὰ κάθε ἀντιξοότητα ἐξωτερικῆ.

Τέτοια ὑπῆρξε ἡ διδασκαλία τῶν Προφητῶν, τοῦ Κυρίου, τῶν Ἀποστόλων, τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας. Μὲ γλωσσικὰ σχήματα ἀπλᾶ καὶ ζωντανά, ποὺ ἦταν ἀντιληπτὰ καὶ νοητὰ ἀπὸ τὸν λαὸ καὶ τοῦ ἔδιναν τοὺς θησαυροὺς τοῦ Πνεύματος χωρὶς δυσκολία. Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐπιέγεται νὰ συναντήσῃ τὸν ἔσω ἀνθρώπου, νὰ τὸν ξαναγεννήσῃ μέσα στὸ Πνεῦμα. Γιὰ νὰ εἶναι λοιπὸν εὐζωνος καὶ εὐκίνητος, πρέπει νὰ ἔχη ἀνάλογο ντύσιμο.

Ἡ ὁμορφία τοῦ κηρύγματος εἶναι ὁμορφιὰ γλώσσας. Δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι ξηρὸ καὶ στεγνὸ, χωρὶς παλμὸ καὶ χυμὸ, ἂν πραγματικὰ εἶναι κήρυγμα Χριστιανικὸ, ἂν πραγματικὰ πηγάζῃ ἀπὸ τὴ Γραφή καὶ ἀπὸ μιὰ πιστεύουσα καρδιά, ἂν ἔχη πραγματικὰ ἀποστολικὸ κίνητρο.

Αὐτὸ τὸ βλέπουμε καὶ στὴ νεώτερη πατερικὴ γραμματεία μας, αὐτὴ ποὺ ἀνθίσε κατὰ τὴν Τουρκοκρατία μὲ τὰ ὀνόματα τοῦ

Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτη, τοῦ Ἡλίου Μηνιάτη, τοῦ Κοσμῆ τοῦ Αἰτωλοῦ. Ἔχουμε ἐδῶ μιὰ γλῶσσα πού ἀναβρῦζει μὲς ἀπὸ τὴ λαϊκὴ γλῶσσα καὶ μηδενίζει τὴν ἀπόσταση ἀνάμεσα στὸν διδάσκοντα καὶ τὸν λαό. Ἡ γλῶσσα αὐτὴ δὲν εἶναι ἐντελῶς δημοτική. Ἔχει καὶ καθαρεύοντες τύπους. Ἀλλὰ εἶναι ζωντανὴ καὶ ἀπλὴ πέρα ὡς πέρα.

Σήμερα, τὸ γλωσσικὸ ζήτημα μέσα στὸ ἀγιαστικὸ ἔργο τῆς Ἐκκλησίας ἔχει κάπως διαφορετικὴ μορφή. Ἡ δημοτικὴ γλῶσσα μπορεῖ νὰ εἶναι ἀπηλλαγμένη ἀπὸ ὅ,τι συνέδεε τὴ γλῶσσα τοῦ κηρύγματος ἄλλοτε μὲ τὴν καθαρεύουσα, ἀλλὰ νὰ εἶναι ἀπηλλαγμένη καὶ ἀπὸ κάποιες δικές τῆς ἀκρότητες, φυσικὲς τότε. Στὶς ἡμέρες μας, ἔχει διαμορφωθῆ μιὰ δημοτικὴ γλῶσσα, πού θὰ μπορούσαμε νὰ τὴν ὀνομάσουμε «δημοτικὴ τῆς ἀσφάλτου». Ὁ τωρινὸς μέσος ἄνθρωπος εἶναι πιὸ ἀνεπτυγμένος ἀπὸ τὸν ἄλλοτινὸ καὶ ἡ γλῶσσα του εἶναι ἐκείνη πού διαπλάσθηκε στὰ μεγάλα ἀστικά κέντρα. Σήμερα, δημοτικὴ γλῶσσα δὲν σημαίνει γλῶσσα τῆς ὑπαίθρου, ιδιωματικὴ. Εἶναι ἐκλεπτυσμένη, ἰσορροπη. Τὴ διέπουν κανόνες γραμματικῆς καὶ συντάξεως πού ἔχουν σὰν κοινὸ τους χαρακτηριστικὸ τὴν αἴσθησι τοῦ μέτρου καὶ τῆς λιτότητος, τὴν αἰσθητικὴ εὐσχημοσύνη τοῦ πολιτισμένου καὶ καλλιεργημένου ἀνθρώπου. Αὐτὸ δὲν σημαίνει ὅτι τῆς λείπει ὁ λεξικολογικὸς πλοῦτος καὶ ἡ συγκινησιακὴ δύναμη. Εἶναι δὲ νὰ ἀπορῆ κανεὶς πῶς ἡ Λογοτεχνία μας ἐξακολουθεῖ ἀκόμη κατὰ μέγα μέρος νὰ ἐπιζητῆ τὸ ἴδιωμα καὶ νὰ μὴν ἐκφράζεται μ' αὐτὴ τὴ γλῶσσα πού, σημειωτέον, χτυπᾶ λιγώτερο κακὰ στ' αὐτιά ὄσων κλίνουν πρὸς τὴν καθαρεύουσα.

Τὸ κήρυγμα, λοιπόν, ἀπὸ λόγους συγχρονισμοῦ, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ αἴσθημα κοσμιότητος καὶ ἰσορροπίας αἰσθητικῆς, αὐτὴ τὴ γλῶσσα πρέπει νὰ ἐναγκαλισθῆ γιὰ νὰ μὴν ἐμποδίζεται ἡ ἀκοή του. Μὲ τὴ γρήγορη διαφοροποίησι πού συντελεῖται σήμερα, χάρις στὶς προόδους τοῦ τεχνικοῦ πολιτισμοῦ, εἶναι βέβαιο ὅτι αὐτὴ ἀκριβῶς ἡ «ἰματισμένη καὶ σωφρονούσα» δημοτικὴ θὰ ἐπικρατήσῃ τελικὰ καὶ τὸ κήρυγμα τῆς Ἐκκλησίας θὰ συντελεσῇ σ' αὐτὸ σὰν ὄχι ἀσήμαντος παράγων. Ἡ πείρα μαρτυρεῖ ὅτι εἶναι ἡ πιὸ εὐπρόσδεκτη γλῶσσα στὸν λαὸ καὶ ἡ πιὸ ἱκανὴ νὰ συνδυάξῃ τὸ θρησκευτικὰ σεπτὸ μὲ τὴν ἐκφραστικὴ δύναμη καὶ ὁμορφιά.

Ἀλλὰ ἡ γλῶσσα τοῦ κηρύγματος δὲν εἶναι ζήτημα μονάχα φιλολογικόν. Τὸ κήρυγμα εἶναι λόγος τοῦ Θεοῦ, λόγος τῆς Ἐκκλησίας. Πρέπει νὰ ἔχη, λοιπόν, μιὰ ἀμφίεσι πού θὰ δείχνῃ τὴν πνευματικὴ του προέλευσι. Πρέπει δηλαδὴ νὰ ἔχη καὶ μιὰ γλωσ-

σική ιεροπρέπεια, πού νά πηγάζη ἀπό τή Γραφή καί τήν Παράδοση τῆς Ἐκκλησίας. Για νά διαμορφωθῆ ἔτσι, πολὺ θά συμβάλῃ ἡ οἰκείωση μὲ τὰ κείμενα τῆς νεώτερης πατερικῆς μας γραμματείας, πού ὁ δημοτικός τους λόγος ἔχει πλούσια αὐτῆ τήν ιεροπρέπεια, συνεχίζοντας τή Γραφή καί τοὺς ἀρχαίους Πατέρες.

Μὲ τὴν ὀρθή αὐτῆ τοποθέτηση τοῦ ζητήματος, ἡ γλῶσσα τοῦ κηρύγματος ἀσφαλίζεται ἀπὸ ὀλισθήματα πού θά τῆ ζημιώσαν. Θά κατέχουμε ἔτσι ἓνα ὄργανο καθαρῆς καί γνήσιας ἀποδόσεως τοῦ Εὐαγγελίου στὸν καιρὸ μας, μὲ ἀποτελέσματα ἐποικοδομητικὰ καί σωτήρια.

Ἄλλὰ γιὰ νά γίνῃ αὐτό, ἐπαναλαμβάνουμε, εἶναι ἀνάγκη οἱ διάκονοι τοῦ ἄμβωνος, στὴν Ἐκκλησία μας, νά ἔχουν οἰκειωθῆ βαθεῖα τῆ Γραφῆ καί τοὺς Πατέρες, τὸν λόγο τοῦ Θεοῦ ὅπως τὸν ἐκφράζει ἡ Ἐκκλησία στὸ κύλημα τῶν αἰῶνων. Χωρὶς αὐτῆ τὴν «ἐκλεκτικὴ συγγένεια», χωρὶς αὐτὸν τὸν συγχρωτισμό, πού δὲν εἶναι παρὰ ἡ ἔνωση μὲ τὴν Ἐκκλησία, εἶναι ἀδύνατο νά καρποφορήσῃ τὸ σύγχρονο κήρυγμα, νά ἀκμάσῃ ὁ νεοελληνικός ἄμβων, νά ἀνέβῃ ἡ ποιότης τῆς προσφορᾶς του.

Ὁ χριστιανισμὸς εἶναι ζωὴ. Καί ὁ λόγος του, ἰδίως ὁ προφορικός, πρέπει νά ἔχῃ κάθε ζωντάνια, ἀκόμα καί τῆ γλωσσικῆ. Αὐτό, περισσότερο ἀπὸ ὅ,τι εἶναι «δέον», εἶναι φυσικὸ φαινόμενο, ἓνα γνώρισμα ἀναπόφευκτο, μιὰ συνέπεια πού ἔρχεται ἀπὸ μόνῃ της. Ἡ γλωσσικὴ ζωντάνια στὸν κήρυκα τοῦ θείου λόγου, εἶναι μαρτυρία τοῦ ὅτι μέσα του ἔχει ζωντανὴ πίστη, ὅτι κατέχει τὸν Χριστό. «Ζῶν γὰρ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ» (Ἐβρ. δ' 12).

ΒΑΣ. ΜΟΥΣΤΑΚΗΣ

Α Ν Α Κ Ο Ι Ν Ω Σ Ι Σ

Τὰ Γραφεῖα τῶν περιοδικῶν «**ΕΚΚΛΗΣΙΑ**», «**ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ**» καί «**ΘΕΟΛΟΓΙΑ**» μετεφέρθησαν εἰς τὸ μέγαρον τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, ὁδὸς Ἰωάννου Γενναδίου 14, Ἀθήναι (140). Παρακαλοῦνται οἱ ἀξιότιμοι συνεργάται καί συνδρομηταί, ὅπως ἐφεξῆς ἀποστέλλουν τὰς συνεργασίας των οἱ πρῶτοι καί τὰς συνδρομάς των οἱ δεῦτεροι εἰς τὴν διεύθυνσιν: Πρὸς τὸ περιοδικὸν «**ΕΚΚΛΗΣΙΑ**», ὁδὸς Ἰωάννου Γενναδίου 14, Ἀθήνας (140). Τηλ. 718-308.

ΜΗΝΙ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ ΙΖ΄

ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΚΑΙ ΘΕΟΦΟΡΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ

ΝΙΚΑΝΟΡΟΣ

ΤΟΥ ΕΝ ΤΩ ΚΑΛΛΙΣΤΡΑΤΩ ΘΡΕΙ ΑΣΚΗΣΑΝΤΟΣ

ΕΝ ΤΩ ΜΙΚΡΩ ΕΣΠΕΡΙΝΩ

Ἴστῶμεν στίχ. δ' καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ προσόμοια.

Ἦχος πλ. δ'. Ὡ τοῦ παραδόξου θαύματος.

Δεῦτε οἱ εὐσεβεῖς ἅπαντες, τὴν ἱεράν καὶ σεπτὴν, τοῦ ὁσίου Νικάνορος, μνήμην εὐφημήσωμεν, εὐσεβῶς καὶ βοήσωμεν. Πάτερ ἐν τάχει ἡμᾶς ἐκλύτρωσαι, παθῶν ἀμέτρων, ψυχῆς καὶ σώματος, τοὺς τὴν πανίερον ἐκτελοῦντας ἅπαντας χαρμονικῶς, ἑορτὴν ἐκάστοτε τὴν σὴν μακάριε.

Αἴλλος φωστήρ ὡς ὑπέρλαμπρος, ἀνατολῆς νοητῆς, ἀνατέταλκε σήμερον, καὶ τὴν κτίσιν ἅπασαν, ὁ Νικάνωρ ἐφώτισεν, ὑπερβαλλούσαις θαυμάτων λάμπεσι καὶ ἰαμάτων σεπτοῖς χαρίσμασιν, οὗ τὴν ὑπέρλαμπρον ἑορτὴν γεραίροντες τὸν δι' αὐτοῦ, πάντας ἀγιάζοντα, Χριστὸν δοξάσωμεν.

Πάτερ Νικάνωρ πανένδοξε, σὺ τὴν φωνὴν τοῦ Χριστοῦ, ἐν τῇ γῆ σου ὡς ἤκουσας, πλοῦτον καὶ εὐγένειαν, καὶ τρυφὴν πᾶσαν πρόσκαιρον, αὐτίκα πάντα

ἀπαρνησάμενος, σοῦ ἐπὶ ὤμων τὸν Σταυρὸν ἤγειρας,
καὶ ἠκολούθησας Χριστῷ τῷ δοξάσαντι σὲ πανταχοῦ,
ὧ νῦν παριστάμενος, ἡμῶν μνημόνευε.

Δόξα, ἤχος πλ. β'.

Σήμερον ἐξήνθησεν ἡμῖν ἡ τοῦ σепτοῦ Νικάνορος
φαιδρά πανήγυρις, ὡς κρίνον ἠδύπνοον, τοὺς πι-
στοὺς εὐωδιάζουσα, καὶ πᾶσαν συγκαλοῦσα τὴν οἰκου-
μένην, πρὸς εὐωχίαν μυστικὴν· ἰδοὺ γὰρ παρίσταται,
τοῖς δεομένοις πᾶσι, χάριτας νέμων ἱαματικᾶς Νικά-
νωρ ὁ φαινὸς τῆς οἰκουμένης φωστήρ, ὁ λάμψας ἐν τῷ
Καλλιστράτου ὄρει ὑπὲρ ἡλίου αὐγᾶς, καὶ ὡς ἀχλὺν
διώκων πᾶσαν νόσον ἐκ λογικῶν καὶ ἀλόγων ζώων. Διὸ
πάντες αὐτὸν ἐπαξίως εὐφημήσωμεν, ὡς βοηθὸν ἡμῶν
ἔτοιμον πάντων τῶν δεομένων, καὶ πρὸς Θεὸν πρε-
σβευτὴν διαπρύσιον.

Καὶ νῦν. Θεοτοκίον.

Εἰς τὸν στίχον, στιχηρὰ προσόμοια, ἤχος β'.

Οἶκος τοῦ Εὐφραθᾶ.

Δεῦτε οἱ ἐπὶ γῆς, συνδράμωμεν προθύμως, ἐν ὄρει
Καλλιστράτου, καὶ μνήμην τοῦ ὁσίου Νικάνορος
τιμήσωμεν.

Τίμιος ἐναντίον Κυρίου ὁ θάνατος τοῦ ὁσίου αὐτοῦ.

Κλέος τῶν ἀσκητῶν, καὶ καύχημα παρθένων, καὶ ἱε-
ρέων δόξα, σὺ δέχου τὰς δεήσεις, τῶν πόθῳ εὐ-
φημούντων σε.

Μακάριος ἀνὴρ ὁ φοβούμενος τὸν Κύριον.

Ρύσαι τοὺς εὐσεβεῖς, λοιμώδους ἀσθενείας, Νικάνορ
καὶ κινδύνων, παντοίων ὡς προστάτης, ἀπάντων
ἑτοιμότατος.

Δόξα καὶ νῦν.

Μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ, δέσποινα Θεοτόκε, τὸν σὸν Υἱὸν
δυσώπει, συγχώρησιν πταισμάτων, δωρήσασθαι
τοῖς δούλοις σου.

ΕΝ Τῶ ΜΕΓΑΛῶ ΕΣΠΕΡΙΝῶ

Μετὰ τὸν προοιμιακὸν Ψαλμὸν, στιχολογοῦμεν τὸ
Μακάριος ἀνὴρ. Εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἰστώμεν στί-
χους στ' καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ προσόμοια. Ἦχος πλ. α'.

Ὅσιε πάτερ.

Οσιε πάτερ, Νικάνορ παναοίδιμε, κοσμήσας ὡς ἐπό-
θεις τὴν σὴν ἀγίαν ψυχὴν, νηστείαις, ἀγρυπνίαις
καὶ ὑμνωδίαις, στήλη ἐδείχθης πασῶν τῶν ἀρετῶν.
Νῦν ἐν τοῖς ὑψίστοις Ἀγγέλοις συγχορεύεις, Χριστὸν
ἀπαύστως δοξολογῶν, τὸν ἐκ τῆς Παρθένου ἀρρεῦ-
στως γεννηθέντα, καὶ ὑποδείξαντα τοῖς αὐτοῦ θείοις
μύσταις δόξαν τὴν ἔνθεον, ἐν ὄρει Θαβωρίῳ. Αὐτὸν
ικέτευε, αὐτὸν δυσώπει Ὅσιε, δωρηθῆναι τῇ Ἐκκλη-
σίᾳ, ὁμόνοιαν, εἰρήνην, καὶ μέγα ἔλεος.

Οσιε πάτερ, Νικάνορ παναοίδιμε, προθύμως εἰς τὸ
ὄρος τοῦ Καλλιστράτου ἔλθῶν, καὶ κόσμου τὴν ἀ-
πάτην ἀπαγορεύσας, μέγας ἐγένου φωστὴρ τῶν μονα-
στῶν. Ὅθεν σὺν Ἀγγέλων χορείαις νῦν δοξάζεις, Χρι-
στὸν ἀπαύστως ἐν οὐρανῷ, τὸν μεταμορφούμενον ἐν
ὄρει τῷ ἀγίῳ, καὶ μαρτυρούμενον τῇ φωνῇ τῇ πατρῷᾳ.

Αὐτὸν ἰκέτευε, αὐτὸν δυσώπει "Οσιε, δωρηθῆναι τῇ Ἐκκλησίᾳ, ὁμόνοιαν, εἰρήνην, καὶ μέγα ἔλεος.

Ο"σιε πάτερ, Νικάνορ παναοίδιμε, σοῦ ἐπὶ ὤμων ἄρας, Χριστοῦ ζυγὸν τὸν γλυκύν, χαίρων τῆς σῆς πατρίδος ἐξῆλθες σοφέ, ἐν σπηλαίοις καὶ ὄρεσιν εἰσελθὼν, πᾶσι χαίρειν εἰπὼν, δοχεῖον τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐγένου καθαρὸν. Ὅθεν σὺν ὁσίων χορείαις ἐν ὑψίστοις, Χριστὸν νῦν δοξάζεις, τὸν ὑπὲρ τὸν ἥλιον ἐν Θαβῶρ λάμπαντα, ἐν ὄρει τῷ ἁγίῳ. Αὐτὸν ἰκέτευε, αὐτὸν δυσώπει "Οσιε, δωρηθῆναι τῇ οἰκουμένῃ, ὁμόνοιαν, εἰρήνην, καὶ μέγα ἔλεος.

Δόξα. Ἦχος πλ. β'.

Δεῦτε οἱ ἐπὶ γῆς ἅπαντες, πνευματικὴν χορείαν ἐπιπροκτήσωμεν, καὶ τὸν πανένδοξον, καὶ θεῖον ἐν ἀσκηταῖς Νικάνορα, ἀσματικοῖς [ἐγκωμίοις] ἐνδόξως τιμήσωμεν, λέγοντες· Χαίροις, ὁ τῆς Θεσσαλονίκης βλαστός, καὶ μέγας βοηθὸς καὶ λύχνος ἄσβεστος· Χαίροις, φωστὴρ παμφαέστατε, ὁ λῆξιν τὴν περιγείον διαλάμπων τοῖς θαύμασι· Χαίροις, τῶν ἀσθενούντων ὁ ἰατρὸς καὶ ῥύστης, καὶ τῶν ἐν κινδύνοις ὁ ἕτοιμος προστάτης. Καὶ ἡμῶν, Νικάνορ πανθαύμαστε, μὴ παύσῃ πρεσβεύων Χριστῷ τῷ Θεῷ ὑπὲρ τῶν πίστει καὶ πόθῳ τελούντων αἰεὶ, τὴν χαρμόσουν καὶ πανέορτον μνήμην σου.

Καὶ νῦν, τῆς Ἑορτῆς.

Εἴσοδος, τὸ Φῶς ἱλαρὸν, τὸ Προκείμενον τῆς ἡμέρας καὶ τὰ ἀναγνώσματα τοῦ ὁσίου Πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Εἰς τὴν Λιτὴν στιχηρὰ ἰδιόμελα, ποιηθέντα παρὰ τοῦ Παναγιώτου ἱερέως, εἰκονογράφου τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων.

Ἔηχος α΄.

Λαμπρά μὲν ἀνέτειλεν ἑορτή, ἔνδοξος ἐπέφανεν ἡμέρα, σωτηρίαν προσάγουσα ἐπὶ τῆς γῆς. Σήμερον γὰρ τῆς Θεσσαλονίκης ὁ βλαστὸς συγκαλεῖται ἡμᾶς, Νικάνωρ ὁ θαυματόβρυτος, πρὸς εὐωχίαν μυστικῆν τῶν μεγίστων αὐτοῦ ἀγώνων. Δεῦτε οὖν φελέορτοι πρὸς αὐτὸν ἐκβοήσωμεν· Νικάνωρ μακάριε, πρέσβευε ἀπαύστως ὑπὲρ ἡμῶν πρὸς Κύριον.

Ἔηχος β΄.

Μέγας ἐν τῇ ἀσκήσει, μέγας καὶ ἐν θαύμασιν ἐδείχθης, Νικάνωρ μακάριε· φωστήρ γὰρ ὡς ἄλλος τῷ κόσμῳ ἀνέτειλας, καὶ πολλοὺς ἐκ τῶν τοῦ κόσμου ματαίων φροντίδων, ὡς ἐκ σκότους ταῖς αὐγαῖς τῶν θαυμάτων σου, καὶ σεπταῖς τῶν λόγων σου παραινέσεσιν ἐφώτισας. Διό σοι βοῶμεν· Χριστὸν τὸν ἐν Θαβωρίῳ μεταμορφωθέντα ὅσιε, ἐκτενῶς ἰκέτευε σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Ἔηχος γ΄.

Εἴχει μὲν ὁ οὐρανὸς τὸ σὸν πνεῦμα, σῶμα δέ σου τὸ θεῖον Ὅσιε, καὶ ὁ πανίερος οὗτος καὶ περιβλεπτός Χριστοῦ τοῦ Σωτῆρος, ὃν σὺ ἐκ βάθρων φιλοφρόνως, Νικάνωρ, ἀνήγειρας ἐν τῷ Καλλιστράτῳ, εἰς ὃν εὐλαβῶς προστρέχοντες οἱ ἐν νόσοις, δαψιλῶς τὰς ἰάσεις λαμβάνουσι, παρὰ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ, καὶ Σωτῆρος τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Ἔηχος δ΄.

Νικάνωρ ὅσιε καὶ ἐρημοπολιτα, Χριστοῦ θεράπον μακάριε, πρεσβείαν ποιήσον ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Ὁ αὐτός.

Τῆς τρισηλίου ἀκτῖνος τοῦ θείου φωτός καταλαμπόμενος, Νικάνωρ ὅσιε, ὡς φῶς ἄλλο δεύτερον ἐν οὐρανῷ ἐξαστράπτεις, μέσον τοῦ χοροῦ τῶν ὁσίων, καὶ ᾠδὴν τὴν τρισάγιον, μετὰ τῶν ἀσωμάτων καὶ πάντων τῶν ὁσίων, ἀκαταπαύστως κραυγάζεις γηθόμενος· Ἅγιος ὁ Θεός, ὁ Πατὴρ ὁ ἀναρχος· Ἅγιος ἰσχυρός, ὁ Υἱὸς ὁ συνάναρχος· Ἅγιος ἀθάνατος, τὸ παράκλητον Πνεῦμα, τὸ σὺν Πατρὶ καὶ Υἱῷ συνδοξαζόμενον.

Δόξα, ἦχος πλ. α'.

Α'νέτειλε τῆς δόξης ὁ ἥλιος, δεῦτε εὐφρανθῶμεν· ἐξέλαμψεν ἢ μεταμόρφωσις Χριστοῦ, δεῦτε εὐωχηθῶμεν· ἢ τοῦ θεοφόρου μνήμη, τοὺς φιλαρέτους φωτίζουσα, ἐφάνη· διὸ πάντες πιστοὶ δεῦτε μυστικῶς αὐτὴν πανηγυρίσωμεν. Οὗτος γὰρ ἀνδρείως ἠγωνίσαστο κατὰ τοῦ ἀντιπάλου, καὶ τοῦτον κατήσχυνε, μιμητὴς γενόμενος τῶν πρὸ αὐτοῦ μοναστῶν, καὶ μηδὲν εἰς σπλαγχνίσθη σῶμα τὸ φθειρόμενον τὸ ἑαυτοῦ, ἀλλ' ὅλον εἰς προσευχάς, νηστείας καὶ ἀγρυπνίας ἐξέδωκεν. Ὁθεν καὶ τῆς θείας βασιλείας κληρονόμος ἐδείχθη, καὶ πρεσβεύει ἐκτενῶς τῷ Κυρίῳ ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Καὶ νῦν, τῆς Ἑορτῆς.

Εἰς τὸν στίχον, στιχηρὰ προσόμοια τοῦ Ἁγίου.

Ἦχος α'. Πανεύφημοι μάρτυρες.

Νικάνωρ πανάγιε πιστούς, ἢ σὴ μνήμη σήμερον, προσεκαλέσατο ἅπαντας, ἐγκωμιάσαι σου, τοῦ ἐνθέου βίου, ἀρετὰς καὶ θαύματα, καὶ χάριν ἰαμάτων

ἦν ἔλαβες, ἐκ Θεοῦ ὅσιε, ἰατρεῦεις νόσους χαλεπάς,
ὄν δυσώπει ὑπὲρ τῶν τιμώντων σε.

Τίμιος ἐναντίον Κυρίου ὁ θάνατος τοῦ ὀσίου αὐτοῦ.

Οσίων τὸ ῥόδον τὸ τερπνόν, Θετταλίας καύχημα,
καὶ τῶν Σερβίων τὸ στήριγμα, σὲ ἐτοιμότατον, οἰ-
κουμένη πᾶσα, βοηθὸν ἐκτήσατο, εἰς νόσους λογικῶν
καὶ ἀλόγων τε, ζῶων μακάριε· ὅθεν ἅπαντες μακαρί-
ζομεν, τὴν σεπτὴν σου μνήμην παναοίδιμε.

Μακάριος ἀνὴρ ὁ φοβούμενος τὸν Κύριον.

Νικάνορ παμμάκαρ ἡ σεπτὴ, θήκη σου καὶ ἔνθεος,
ἀναπηγάζει ἀείποτε, ρεῖθρον ἰάσεων, τοῖς ἐν πί-
στει ταύτῃ καὶ πόθῳ προστρέχουσι, δαιμόνων τε βυθί-
ζει τὰς φάλαγγας, Χριστὸν ἰκέτευε, δωρηθῆναι ταῖς
ψυχαῖς ἡμῶν, τὴν εἰρήνην, καὶ τὸ μέγα ἔλεος.

Δόξα, ἦχος πλ. δ'.

Τὸ καθαρὸν δοχεῖον τοῦ Ἀγίου Πνεύματος, καὶ
παμφαῆ φωστῆρα τῆς οἰκουμένης, ἐν ψαλμοῖς καὶ
ὑμνοῖς τιμῆσωμεν πιστοί, τὸν μέγαν Νικάνορα. Καὶ Χρι-
στῷ ἐκβοήσωμεν μελωδικῶς· εὐσπλαγγχε Κύριε, παρά-
σχου τῷ λαῷ σου, μεσιτείας τοῦ σοῦ ὀσίου, ἄφεσιν
ἁμαρτιῶν καὶ τὸ μέγα ἔλεος.

Καὶ νῦν, τῆς Ἑορτῆς.

Ἀπολυτίκιον, ἦχος δ'.

Ως τῶν ἁσωμάτων συνόμιλον καὶ τῶν μοναζόντων
ὁμότροπον, θεοφόρε Νικάνορ ὑμνοῦμέν σε, καὶ
πιστῶς δυσωποῦμέν σε, πρεσβεύειν ὑπὲρ ἡμῶν [τῷ]
Χριστῷ, ὅπως εὕρωμεν ἔλεος.

(Συνεχίζεται)

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Κωνστ. Γ. Μπόνη, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Συμπόσιον Πατέρων. Κλήμεντος πρὸς Κορινθίους Α΄. — **Ἐπίκαιρα.**—**Μητροπολίτου Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου Νικοδήμου**, Ἡ διακονία τῆς Ἱερᾶς Ἐξομολογήσεως καὶ αἱ δέκα ἐντολαί. — **Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου**, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Πορεία πρὸς τὴν Ἀνάστασιν. — **Ἀρχιμ. Καλλινίκου Καρούσου**, Σχεδιάγραμμα ὁμιλίας διὰ μαθητὰς Γυμνασίου. Ὁ μοναδικὸς στολισμὸς. — **Ἀρχιμ. Χριστοφύρου Σταυροπούλου**, Θείας κοινωνοῦ φύσεως. Ἡ ὁδὸς τῆς ἐνώσεως τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τὸν Θεόν. — **Ἀρχιμ. Χριστοδούλου Παρασκευαΐδου**, Γνωριμία μετὰ τὸν Ὁρθόδοξον Μοναχισμό. — **Πρωτοπρ. Δρος Ἀ. Ἀλεβιζοπούλου**, Τὰ ἐνοριακὰ - ἐκκλησιαστικὰ πλαίσια τοῦ Κατηχητικοῦ Σχολείου. — **Δημήτρη Σ. Φερούση**, Ὀπτικά καὶ Ἀκουστικά Μέσα. — **Φ. Ἀπαντήσεις** σὲ λειτουργικὰς, κανονικὰς καὶ ἄλλας ἀπορίες. — **Βασ. Μουστάκη**, Ἡ γλῶσσα τοῦ κηρύγματος. — **Ἀκολουθία τοῦ ὁσίου καὶ θεοφύρου πατρὸς ἡμῶν Νικάνορος.**

*